

Aşık Sarıcakız

Hayatı - Sanatı ve Şiirleri

Hazırlayan: Aysun Çobanoğlu

ÅŞIK SARICAKIZ

Hayatı-Sanatı ve Şiirleri

örün yayınları

İlk Basım: Nisan 2006
ISBN 975- 6083-21-2

Âşık Sarıcakız Hayatı, Sanatı ve Şiirleri/ Aysun Çobanoğlu

Ürün Yayınları • Yöneten : Metin Turan
e-posta: urunyayinlari@mynet. com
Kapak Düzeni: Murat Argun

Yönetim Yeri ve Yazışma:
Hatay Sokak 9/19, Kızılay-Ankara
Tel&Fax: 312. 425 39 20

® Ürün Yayınları
bir Uluslararası Eğitim-Öğretim Ltd. Şti. Kuruluşudur.

Hazırlık ve Baskı: Uluslararası Ltd.Şti. Öztepe Matbaası, Ankara

Aysun obanoğlu

Âşık Sarıcakız
Hayatı-Sanatı ve Şiirleri

AYSUN ÇOBANOĞLU

1976 yılında Sivas'ta doğmuştur. İlkokulu Sivas'ta, ortaokul ve lise öğrenimini Sakarya'da (Adapazarı) tamamlamıştır.

1994 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Halkbilimi bölümüne girmiştir. 1998 yılında bu bölümden mezun olmuştur. Aynı yıl Kültür Bakanlığının açmış olduğu sınav ile Folklor Araştırmacısı olarak göreve başlamıştır.

Halen İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nde görevine devam etmektedir.

Çobanoğlu'nun halk kültürü alanında yayınlanmış makaleleri şunlardır:

- Halk Kültürlerinde Ayakkabı Motifi –*Folklor/Edebiyat*, 1999
- Mezar Taşları –*Folklor/Edebiyat*, 2000
- İstanbul'da Buluşan Efsaneler – *Türk Halk Kültürü Derlemeleri*
–Kültür Bakanlığı-2001
- Adalardan Bir Yâr Gelir Bizlere- *Folklor/Edebiyat*, 2001
- Bir Masal İncelemesi-*Türk Halk Kültürü Araştırmaları*, Kültür Bakanlığı, 2002
- Tanırlı şık Yener-*Folklor/Edebiyat*, 2002
- Mâni Mâni Mantıfâr- *Halkbilimi*, 2005

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
GİRİŞ	9
ÂŞIKLIK GELENEĞİ VE KADIN ÂŞIKLAR	9

I. BÖLÜM

ÂŞIK SARICAKIZ'IN HAYATI ve SANATI	15
--	----

A) HAYATI

a) Doğumu ve Ailesi	15
b) Çocukluk Yılları	16
c) Eğitimi	16
d) Mesleği	18

B) SANATI

a) Âşıklığa Başlaması	19
b) Şiirlerinde İşlediği Konular	21
c) Şiirlerinde Kullandığı Nazım Biçimleri	24
d) Şiirlerinde Kullandığı Dil ve Üslup	25
e) Kullandığı Mahlas	25
f) Katıldığı Etkinlikler	25
g) Şiirlerinin Yayınlandığı Kitaplar ve Sürelî Yayınlar	26
h) Araştırmacılığı	27
i) Hakkında Yapılan Araştırmalar-Yazılanlar ...	27
i) Şiirleriyle İlgili Açıklamalar	29

II. BÖLÜM

ŞİİRLERİ

A) KONULARINA GÖRE ŞİİRLER

- a) Sevgi şiirleri 30
- b) Toplumsal şiirler 100
- c) Dini şiirler 111
- d) Tabiat şiirleri 114

B) DEYİŞLER (KARŞILAŞMALAR)

- a) Âşık Yaşar Reyhani'yle 117
- b) Âşık Aslı Bacı'yla 121

C) ÂŞIK SARICAKIZ İÇİN YAZILAN ŞİİRLER 123

III. BÖLÜM

EKLER

- A) Makaleler 135
- B) Basında Âşık Sarıcakız 139
- C) Fotoğraflar 149

Kaynakça

ÖNSÖZ

Yaşayan kadın âşıklarımızdan olan Âşık Sarıcakız'ı, hayatı, sanatı ve şiirleri ile bir bütün olarak tanıtmayı amaçladığımız bu kitap üç ana bölümden oluşmaktadır.

Kitabımız, geleneksel kültürümüzün bir parçası olan Âşıklık geleneğine kısa bir girişle başlamıştır. İlk olarak Âşık'ın tanımı yapılmıştır. Âşıklık geleneği içinde kadın âşıkların varlığı ve yeri anlatılmıştır. 17. yüzyıldan günümüze kadar, isimlerini, mahlaslarını, doğum yerlerini ve yaşadıkları dönemleri tespit edebildiğimiz seksen dört kadın âşık, liste olarak sunulmuştur.

Birinci bölümde; Âşık Sarıcakız'ın, ailesi, doğumu, çocukluk yılları, almış olduğu eğitimi, mesleği, genel olarak hayatı ele alınmıştır. Birinci bölümün ikinci kısmında sanatı ele alınmıştır. Âşıklığa nasıl başladığı anlatılmıştır. Şiirlerinde işlediği konular, şiirlerinden alıntılar yapılarak belirtilmiştir. Sonra sırasıyla, nazım biçimlerine, kullanmış olduğu dil ve üsluba, mahlaslara, katıldığı etkinliklere yer verilmiştir. Şiirlerinin yayınlandığı kitaplar, süreli yayınlar sıralanmıştır. Kadın âşıklar konusundaki araştırmacılığından bahsedilmiştir. Bu konuda hazırlamış olduğu **“Halk Şiirinde Ana Sesi”** adlı kitap tanıtılmıştır. Hakkında yapılan bilimsel çalışmalardan sonra şiirleri ile ilgili açıklamalara yer verilerek birinci bölüm bitirilmiştir.

İkinci bölümde; yer verdiğimiz 79 şiiri, konularına göre tasnif edilmiştir. Sırasıyla ilk olarak sevgi şiirlerine, sonra toplumsal şiirlere, dini şiirlere ve son olarak da tabiat konulu şiirlere yer verilmiştir. Şiirlerin altına bilgilendirmek amacıyla çeşitli açıklamalar konulmuştur.

Bazı şiirlerin yazılma hikayeleri anlatılmıştır. Şiirlerin bitiminde, Âşık Yaşar Reyhani ve Âşık Aslı Bacı'yla yapmış olduğu deyişmelerine yer verilmiştir. Bölümün sonunda, Âşık Sarıcakız için yazılan şiirler yer almaktadır.

Üçüncü bölüm; “Ekler” ana başlığında düzenlenmiştir. İlk olarak Âşık Sarıcakız için yazılan makalelere, sonra yazılı basında çıkan haberlere yer verilmiştir. Bölümün sonunda Âşık Sarıcakız'ın çeşitli dönemlerinde çekilmiş fotoğrafları yer almaktadır.

Son olarak da; kafiye dizelerinin son harfine göre sıralanan şiirlerin dizini hazırlanmıştır. Yararlanılan kaynakça ile kitabımız bitirilmiştir.

Bu arada, çalışmamı yönlendirerek katkıda bulunan Sayın Prof. Dr. İlhan BAŞGÖZ'e, Âşık Sarıcakız ile ilgili yazmış oldukları makalelerin kitabımızda yayınlanması konusunda verdikleri izinden dolayı, Sayın Ahmet ÖZDEMİR'e , Sayın Adil Ali ATALAY'a ve Sayın Kutlu ÖZEN'e teşekkür ediyorum.

Bu vesile ile Âşıklık geleneğine emeği geçen tüm kadın âşıkları saygıyla selamlıyorum.

Aysun ÇOBANOĞLU
Folklor Araştırmacısı

GİRİŞ

ÂŞIKLIK GELENEĞİ VE KADIN ÂŞIKLAR

Geleneksel kültürümüzün önemli bir bölümünü "Âşıklık" geleneği oluşturmaktadır. Geleneğin temsilcisi olan 'âşık' (halk arasında bilinen diğer adlarıyla; ozan, halk ozanı, halk şairi) 16. yüzyıl başlarından itibaren görülen şair tipidir. Âşık şiiri sevdadan, hasrete, kahramanlıktan, toplumsal konulara kadar uzanan ve genellikle hece vezniyle söylenen (yazılan) manzum eserlerdir.

Âşık, geleneksel olarak rüyasında bir güzelin ya da pir'in elinden bade içer. Sonrasında saz çalma, deyiş söyleme yeteneğini kazanır. Bir ustanın yanında yetişir. Şiirlerinde kullanmak üzere bir "mahlas" alır. Bu mahlas, ya ustası tarafından kendisine uygun görülmüştür ya da rüyasında bade içerken söylenmiştir. İlk olarak sazı eşliğinde usta malı şiirler söyler. Bu alanda bilgi ve becerilerini geliştirdiğinde ise kendi şiirlerini söylemeye başlar.

Bu geleneği, koşulları nedeniyle (gezginci olma, âşık kahvehanelerinde, meclislerinde bulunma) yalnız erkeklerin temsil ettiği gibi genel bir yargı vardır. Ancak, halk hikayelerinde, türkülerde, özellikle ağıtlarda, ninnilerde ve manilerde kadının sesi duyulmaktadır. Ama, kadınlar toplumsal baskılar nedeniyle hep geri planda, bir sır perdesinin arkasında kalmışlardır. Duygularını ifade ettikleri manzum eserlerde adlarını kullanıp haykıramamışlardır. Erkek egemen toplum yapısı buna izin vermemiştir. Kadının adının ortalıkta gezmesi yakışıksız görülmüştür. Bu nedenle kadın âşıkla-

rın verdikleri eserler “anonim” olarak kayıtlara geçmiştir. Tahir olmak ayıp sayılmamış ama Zühre olmak çoğu zaman ayıp sayılmıştır.

Günümüzde ise sayıları çok olmasa da kadın âşıklar, duygu ve düşüncelerini dile getirdikleri deyişlere imza atabilmektedirler. Erkek âşıklar gibi şiirlerinin son kıtalarına isimlerini yazabilmektedirler. Acısını, kahrını, özlemini dile getiren kadın, sevincini, mutluluğunu da türkülerin satırlarına dökmesini bilmiştir.

Geçmişten günümüze kadar gelen Âşıklık geleneği içinde tespit edebildiğimiz kadın âşıklarımız şunlardır:

- Güzide Ana (17.yy)
- Şehrubanu Bacı (Üsküp-Ölümü 1803)
- Adile Sultan (II.Sultan Mahmut’un kızı. 1825-1898 yılları arasında yaşamış.)
- Ayşe Berk (1833-1919 yılları arasında yaşayan Âşık Serdarî’nin kızıdır-Şarkışla)
- Sakine Hatun (1840-Eskişehir)
- Useyla Bacı (?-?)
- Münire Bacı (1852-1912 İstanbul)
- Gülsüm Ana (1853 Turhal-1928)
- Şeref Bacı (1854-Kasımpaşa)
- İhsan Raif (1877-Beyrut)
- Âşık İkbâl Bacı (1886-İstanbul)
- Konyalı Emine Hanım (1860-Âşık Şem-i’nin torunu)
- Adanalı Hasibe (1860-Adana)
- Âşık Meryem Bacı (1863-Antakya)
- Sabire Bacı (?-?)

- Banu Hanım (1863-Çankırı)
- Hatçe Bacı (1865-Mora)
- Arife Bacı (1868-1917-Revhan doğumlu)
- Emine Beyza Bacı (?-İzmir)
- Samutlu Hörü (?-Kars)
- Konyalı Şerife (1869-Konya)
- Zehra Bacı (1870-İstanbul)
- Remziye Bacı (1883-Filebe)
- Necmiye Bacı (1885-İzmir)
- Seher Bacı (1885-İzmir)
- Remziye Bacı (1890-İzmir)
- Âşık Mümine Bacı (1892-Erzurum)
- Kul Latife (1892-Maraş)
- Âşık Döne (1893-1992-Eğirdir)
- Fatma Oflaz (Âşık Derdiment-1894-Sivas)
- Şah Sultan (Malatya-?)
- Yeter Bibi (1900-Kayseri)
- Fadikli (Fatma Çekirdek- 1901-Zara)
- Âşık Fatma (1906-1984- Manavgat)
- Deli Anakız (1907-Erzurum)
- Ayşe Kadın (1909-Denizli)
- Hacı Lütfiye Hanım (1912-Konya)
- Ak Elif (1913-1991- Eğirdir)
- Eşe Kadın (1921-Dinar)
- Mevlüde Bacı (1921-Sivas)
- Döne Sultan (1925-Eskişehir)
- Dikmenli Âşık Emine Şener (1925-Malatya)
- Advıye Anabacı (1930-Silistre)
- Nevruza Bacı (1931-Tokat-Âşık Kul Semai'nin eşi)

- Âşık Aslı Bacı (1935-Afyon)
- Güllüşah Bacı (?-Uşak)
- Hatuni (Hatun Sungur-1938-Sivas)
- Emiş Bacı (1939-Sivas)
- Ayşe Çağlayan (1939-Adana)
- Türkmen Kızı (Sıdika Yüksel-1940-Malatya)
- Nevcihan Bacı (?-İzmir)
- Âşık Azime Bacı (1942-Şarkışla-Azime Tinni)
- Âşık Şahane (Şemsi Nur Şahan- 1942-Artvin-Şavşat)
- Âşık Şahsenem (1945-Sarıkamuş)
- Âşık Edibe Sulari Bacı (?-2 Temmuz 1993 Sivas- Madımak Otelı yangınında yaşamını yitirmiştir-Davut Sulari'nin kızı)
- Hafize Fidan (1943-Eskişehir)
- Kul Elif (1945-Sivas)
- Zonguldaklı Engin Bacı (1947-Zonguldak)
- Âşık Sarıcakız (1948- Eskişehir)
- Tuncelili Emiş Bacı (1950-Tunceli)
- Aslıhan Çetin (1951-Çorum)
- Mah Turna (1951-Diyarbakır)
- Şahturna (1951-Sivas)
- Fevziye Bacı (1953-Çorum)
- Âşık Nurşah (1954-Eskişehir)
- Arife Doğan (1954-Sivas)
- Hülya Yıldırım (1956-Şarkışla)
- Âşık Fatma Taşkaya (1957-Adana-Âşık Feymani'nin eşi, Âşık Delidolu'nun kızı)
- Zöhre Ana (1957-Yozgat)
- Gülseren Kambur (1960-Gümüşhane)

- Âşık Gülçınar (1960-Sivas-Şarkışla- Musa Çınar'ın kızı)
- Âşık Emine Ferrahî (1960-Ceyhan)
- Âşık Sürmelican (1960-Çorum)
- Gülseren Kılıç (1960-Tunceli)
- Şinaz Sezer (1961-Erzincan)
- Ozan Diyarî (1962-Yozgat)
- Dursune Bacı (1962- Sivas)
- Döndü Doğan (1962-Çorum)
- İpek Bayrak (1963-Erzincan)
- Ozan Destegül (1964-Sivas)
- Mihrumah (1964-Urfa)
- Ezgili Kevser (1969-Çorum)
- Gürcü Doğan (1972-Tokat)
- Yayla İşleyen (1975-Tokat)

I. BÖLÜM

HAYATI VE SANATI

A) HAYATI

a) Ailesi ve Doğumu:

Asıl adı İlkin Manya olan Âşık Sarıcakız, 1948 yılında Eskişehir'in Odunpazarı semtinin Akçaoğlan mahallesinde Mehmet Bey'in ve Latife Hanım'ın ilk çocuğu olarak dünyaya gelir.

Babası Mehmet Bey, Kayı boyundan Eskişehir'e gelip yerleşen "Manya" adı verilen bir ailenin ilk oğludur. Annesi Latife Hanım'ın baba tarafı Malatya Pötürge'den gelip İstanbul'un Kadıköy ilçesine yerleşmiştir. Anne tarafı ise Eskişehir'in yerli ailelerindendir. Latife Hanım'ın anneannesi ise Kerkük'lüdür.

Babası Mehmet Bey, memur, aynı zamanda uluslararası atletizm hakemidir. Annesi Latife Hanım ise ev hanımıdır.

Sırasıyla kardeşleri; erkek kardeşi İsmail Hakkı Manya, PTT Genel Müdürlüğü'nden emekli olmuş, futbol eski hake ve antrenörüdür. Ankara'da yaşamaktadır. Kız kardeşleri İlter Şendur, Bursa Gemlik'te, Alime Aysa Avusturalya'da ve İclal Erdoğan ise İTÜ Konservatuvar Müzik Bölümü'nden mezun olup müzik öğretmeni olarak Yalova'da yaşamaktadır.

Ailenin ilk çocuğu, sülalenin ilk torunu olduğundan ve annesinin isteği üzerine "İlkin" adını alır.

b) Çocukluk Yılları

İlkin Manya, iki buçuk yaşına kadar Eskişehir’de yaşar. Babasının babası İsmail Onbaşı Belediye görevlisiyken faili meçhul bir cinayete kurban gider. Cesedi uzun aramalar sonucunda Porsuk çayında bulunur. Mehmet Manya, babasının başına gelen bu kötü olay nedeni ile Eskişehir’i terk eder. Ailesi ile birlikte Ankara’ya yerleşir. Bu nedenle İlkin Manya’nın çocukluk yılları Ankara’nın Yenimahalle ve Etlik semtlerinde geçer.

Çocukluğundaki aile toplantıları, herkesin bir enstrüman çaldığı, şarkıların söylendiği eğlence ağırlıklı toplantılardır.

Ailenin en büyük çocuğu olması nedeniyle, annesine yardımcı olabilmek için kardeşleriyle ilgilenir.

c) Eğitimi

İlkokula Ankara’nın Yenimahalle semtindeki Kubilay İlkokulu’nda başlar. Fatih İlkokulu’ndan mezun olur.

Okula gidip gelirken Âşık İhsani’yle karısı Âşık Güllü-şah’ı görür ve hayran olur. Özellikle bir bayan olarak Güllü-şah’tan çok etkilenir. En büyük hayali bir enstrüman çalmaktır. Çalı süpürgesini bağlama olarak hayal edip diliyle ezgili sesler çıkarır. Teyzesinin desteğiyle mandolin kursuna gönderilir. Kurs öğretmeni, müziğe yetenekli olduğunu ve konservatuvar eğitimi alması gerektiğini söyler. Ancak, aile kızlarının bu yeteneğini önemsemez.

Okul hayatına ilkokuldan sonra iki sene ara verir. O dönemde dikiş kursuna gönderilir. Ancak küçük olduğundan orada da başarılı olamaz.

Babası Mehmet Bey'in de o yıllarda bağlamaya karşı bir ilgisi olur. Eve bağlama getirerek, bir arkadaşından ders almaya başlar. Ancak kızının bağlamayla ilgilenmesine karşı çıkar, istemez. Bu arada İlkin'in bağlamaya ilgisi, babasının tüm engellemelerine rağmen artarak devam eder.

Evdaki kardeş sorumluluğundan biraz olsun uzaklaşmak için Ulus'ta bulunan Atatürk Kız Enstitüsü'ne devam eder. Bu okulda çok başarılı olur.

Okurken aynı zamanda, Ankara Radyosu Çocuk Saati Korosu'nda çok sesli koro eğitimi alır. Müziğe, özellikle de halk müziğine ve âşıklara karşı ilgisi o yıllarda başlar. Radyoda kulağı âşıklardadır. Dursun Cevlanî, Âşık Veysel, Âşık İhsanî gibi âşıkları büyük bir ilgi ve dikkatle dinler. Ancak bağlamaya ve âşıklara olan ilgisi, ailesi tarafından onaylanmaz. Ailesinin müziğe olan ilgisi daha çok Türk Sanat Müziği ağırlıklıdır.

Bu arada, babasının Atletizm millî hakemi olması nedeniyle spor yapmaya başlar. Atletizmde 2000m. Ankara Bölge birinciliğini kazanır.

Atatürk Kız Enstitüsü'nde göstermiş olduğu başarıyla öğretmenlerinin dikkatini çeker. 1966 yılında Konya Öğretmen Okulu'nu iyi bir dereceyle kazanarak Konya'ya gider.

Konya'da yaptığı ilk iş, okulun Halk Müziği Korosu'na katılmak olur. İleride şiirlerinde dostum, dert ortağım diyeceği bağlamayı çalmaya başlaması öğretmen okulunda gerçekleşir. Okul süresi boyunca Konya Aşıklar Bayramı'na dinleyici olarak katılır.

Bu arada spora da aletli cimnastikle devam eder. Denge dalında Türkiye birincilikleri alır.

Halk edebiyatı derslerinde Karacaoğlan'a olan hayranlığını her fırsatta dile getirir. Bir gün, Edebiyat öğretmeni Şen Arda, kendisine, Karacaoğlan'ın Karacakız adında bir sevgilisi olduğunu, ona da sarışınlığından dolayı **"Sarıcakız"** diyebileceklerini söyler. Bu isim ileride şiirlerinde kullanacağı **'mahlas'**ı olur.

d) Mesleği

Öğretmen okulundan mezun olduktan sonra Ankara'nın Anayurt köyünde öğretmenliğe başlar. Köy yaşantısını ilk olarak öğretmen olduğunda görür.

Öğretmenlik mesleğinin yanı sıra 1978-79 yıllarında İzci liderliğine başlar. Bu alanda da lider eğitimciliğine kadar yükselir.

Öğretmenlikle birlikte hayata karşı siyasi tavrı da netleşir. Türkiye Öğretmenler Sendikası'na (TÖS) üye olur. TÖS'ün kapatılmasıyla üyeliği TÖBDER'e (Türkiye Öğretmenler Birliği Derneği) geçer. TÖBDER'in düzenlediği gecelerde, 78'li yıllarda Sümeyra Çakır ve Ruhi Su'yla beraber sahneye çıkar. Mitinglerde saziyla yer alır. Aktif olarak tüm boykotlara katılır. 1980 döneminde katıldığı eylemlerden dolayı yargılanır, "Dört ay görevden uzaklaştırma" cezası alır.

Ankara ve Erzurum'un köylerinde, Van'da ve İstanbul'da öğretmenlik yaptıktan sonra 2000 senesinde mesleğinden ayrılır.

B) SANATI

a) Âşıklığa Başlaması

Öğretmenliğinin ilk senesinde, 1971 yılında Âşıklar Bayramına katılmak için Konya'ya gider. Öğretmen okulundaki velisi, kendisini bayramın düzenleyicisi olan Konya Turizm Derneği Başkanı Feyzi Halıcı'nın yanına götürür. O akşam âşıklarla birlikte sahneye çıkması önerilir. Sahnede Davut Sulari'nin bir türküsünü söyler ve büyük bir alkış alır. Mahlası sorulduğunda ise heyecanla "SARICAKIZ" der. Böylece kayıtlara geçer. O yıl, teşvik olsun diye Sarıcakız'a "Türkü" dalında birincilik ödülü verilir.

Feyzi Halıcı, Sarıcakız'ı âşıklığı her yönü ile öğrenmesi için dönemin usta âşıklarından olan Âşık Reyhani'ye emanet eder. Sarıcakız, âşıklıkla ilgili ilk bilgilerini Âşık Reyhani'den öğrenir.

1972 yılındaki Hacı Bektaşî Veli'yi anma Törenlerinde Âşık Veysel'le tanışır, elini öper. Bu, Sarıcakız'ın ilk, Âşık Veysel'in ise son törenidir. Bu arada Âşık Sarıcakız, ilk kırk beşlik plağını Âşık Reyhanî ile beraber doldurmuştur. Âşkın Plâk tarafından 1972 yılında yapılan plâğın bir yüzünde Âşık Reyhanî ile karşılıklı deyişme bulunmaktadır. Diğer yüzünde ise, Âşık Reyhanî'ye ait "**Daha Gelme**" adlı türküsünü okumaktadır.

Âşık Reyhani'yle birlikte Anadolu'da turnelere katılır. 1973 yılında Âşık Reyhani ile evlenir. Dokuz ay süren kısa bir evliliği olur. Ancak, ailesi "Âşık" olmasını kabul etmediği gibi bu evliliğe de onay vermez.

O dönemin ve günümüzün yaşayan usta âşıkları olan Şeref

Taşhova, Sefil Selimi, Âşık İlhami, Murat Çobanoğlu, Abdülvahap Kocaman, Âşık Hüdayî, Âşık Dursun Cevlani ve daha bir çok âşıkla turnelere, festivallere katılır. Birden bire ustaların içinde bulur kendini. Türkiye'yi il il,köy köy gezerek etkinliklere katılır, konserlerde yer alır. Âşık Sarıcakız, böylece bir bayan olarak, âşıklık geleneğinin "gezginci olma, köy köy dolaşma, meclislerde bulunma" koşulunu da yerine getirmiş olur.

Öğretmen İlkin Manya, artık, "**Âşık Sarıcakız**" olarak tanınmaya başlar.

Âşık Sarıcakız, bundan böyle âşıklık geleneği içinde güzelliklerle birlikte zorlukları da yaşamaya başlar. Özellikle kadın olmanın getirdiği çok büyük zorluklarla karşılaşır. Saz çalmanın hoş karşılanmadığı bir dönemde, erkek âşıkların arasında kadın sesini duyurmaya çalışmak hiç de kolay değildir. Bugün bile 21. yüzyılda, bazı televizyon programlarında, düzenlenen âşıklar şöenlerinde,kadın sesinin '**günah**' olduğu gerekçesiyle kadın âşıklara yer verilmemektedir.

Âşık Reyhani'den ayrıldıktan sonra, kendi deyimiyle 'hataları' devam eder. 1980 yılında, çocukken hayranlıkla yolunu gözlediği, dönemin devrimci ozanlarından olan Âşık İhsani'yle (Sırlıoğlu) evlenir. Ancak çeşitli nedenlerden dolayı iki buçuk sene sonra bu evliliği de sona erer. Evliliği öncesinde Âşık İhsani ile beraber bazı etkinliklere katılmasına rağmen, evliliği döneminde Âşık İhsani siyasi yasaklı olduğundan etkinliklerde beraber yer alamazlar.

1985 yılında ise üçüncü evliliğini ilk eşi Âşık Reyhani'nin çırağı olan Âşık Emircan'la (Ömer Karataş) yapar. Aynı yıl Şah Plâk firmasından Âşık Emircan ile karşılıklı deyişme kaseti çıkmıştır.

Öğretmenlik mesleğini bırakarak yurt dışına çıkar. Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde Hollanda, Almanya, Avusturya, Belçika ve İsviçre'de de bir çok etkinliklerde sazı, sözü ile yer almıştır. Beş sene boyunca yurt dışında yaşar. 1990 yılında son eşinden de ayrılarak, Türkiye'ye geri döner.

Çocukken kendi kendine çalmaya çalıştığı, en değerli arkadaşım, yarım, dert ortağım dediği bağlamasını, 1996-98 yılları arasında Arif Sağ Müzik Okuluna giderek geliştirir.

2004 yılının Aralık ayında bir etkinlik için gittiği Viyana'da Azerbaycan'ın önde gelen Âşıklarından, Âşık Mahmud Memmedov, Âşık Zülbiye İbadoa, Âşık Altay, Âşık Hegiget ile çalıp söyleme olanağı bulunur.

b) Şiirlerinde İşlediği Konular

Âşık Sarıcakız'ın şiirlerine, yaşadığı zorluklar, çektiği acılar tamamen yansımaktadır. Şiirlerinde çoğunlukla ayrılık, hasret, sitem, sevgi ve toplumsal konuları işlemiştir.

Ayrılık temasını Sarıcakız şöyle dile getirir:

*Sen gideli sevdiceğim
Başım çokça dara düştü
Haber bekledim gelmedi
Gönlüm ah-ü zara düştü*

Yoğun olarak işlediği bir diğer tema ise sitem'dir. Sevdğine şöyle seslenir:

*Sarıcayı ettin koyun
Yapmadın mı türlü oyun
El içinde böyle boyun
Bükmelere değmezmişsin*

Hasretle yolunu gözlediği kişiye şöyle sesleniyor Sarıcakız:

*SARICA gonca gül, hasret dalına
Göndermezler bakma, sağ soluna
Ecel peşin sıra çıksa yoluna
Azrail can olsa söz gelir misin?*

Üç evliliğinde de arzuladığı sevgiyi bulamayan Âşık Sarıcakız, Âşık Emrah gibi bir sevgili isteğini şöyle dile getirir:

*Kim dostluğa verse meyil
Odun olsa ona eğil
Bana nispet yapan değil
Emrah gibi yar isterim*

Yeğenlerine yazmış olduğu sevgi dolu dizeler ise şöyledir:

*İki güzel çiçeğim var
Biri Baran, biri Şahan
Kıpır kıpır böceğim var
Biri Baran, biri Şahan*

*Emrah ilk gözüm ağrısı
Ozan da değdi doğrusu
Kardeşimin çift yavrusu
Emrah'ım var Ozan'ım var*

Âşık Sarıcakız, memleketi Eskişehir'e duygulanamamış, ama öğretmenlik yaptığı Van'a sevgi dolu şiirler yazmıştır:

*Adı güzel şanı güzel
İli hoştur güzel Van'ın*

*Gidip gelmek çok hoş olur
Yolu hoştur güzel Van'ın*

*Şanlı tarih destanı var
Güzel gözlü mestanı var
Allı, morlu fistanı var
Şalı hoştur güzel Van'ın*

Âşık Sarıcağaz, toplumsal konularda da şiirler yazmıştır. Kendisini etkileyen, yaşanan haksızlıkları şöyle dile getirir:

*Fakir döven mazlum soyan
İnsan mıdır değil midir?
El hakkı cebine koyan
İnsan mıdır değil midir?*

Bir diğer dörtlüğünde dolandırıcılığı şöyle dile getiriyor:

*Elin tarlasını eken
İş uyduran para çeken
Mazlum canın yakan
İnsan mıdır değil midir*

*İstismarcı olur ise
Haraç rüşvet alır ise
Fikren geri kalır ise
İnsan mıdır değil midir*

Âşık Sarıcağaz, âşıklığının ilk yıllarında dini konularda şiir yazmamıştır. Ancak son dönemlerde yazdığı şiirlerde dini unsurlara yer vermektedir.

*Kulum sana ey yüzü mah
Yakarırım akşam, sabah
Bu yolda kah, kalkarak kah
Düşsem varsam huzuruna*

*SARICAKIZ birliğinle
Şükrederim dirliğinle
Büyülenip varlığınla
Şaşsam varsam huzuruna*

Bir kaç tane de doğa konulu şiiri bulunmaktadır. Hıdrel-
lez Bahar bayramının neşesini anlatan şiiri şöyledir:

*Şükür olsun bahar geldi
Kutlu olsun Hızırilyas
Neşemiz yerini buldu
Kutlu olsun Hızırilyas*

*Çiçekler hep koku saçtı
Kuşlar mavi göğe uçtu
Bak ağaçlar çiçek açtı
Kutlu olsun Hızırilyas*

c) Şiirlerinde Kullandığı Nazım Biçimleri

Âşık edebiyatında aşkı, acıyı, üzüntüyü, özlemi, gurbeti, doğa ile ilgili duyguları anlatmak için koşma türünden yararlanılmıştır. Âşık Sarıcakız da, şiirlerinde, âşık edebiyatı nazım biçimleri içinde de en çok işlenen (6+5) 11’li ve (4+4) 8’li koşma tarzını kullanmaktadır. Migren adında kendi has-

talğını anlattığı ve yaşadığı bir olayı, hikaye biçiminde dile getirdiği **Patlıcan** adında iki destanı vardır. Bir kaç şiirinde de türkü biçimini kullanmıştır. Ancak şiirlerinin geneli koşma tarzındadır.

d) Şiirlerinde Kullandığı Dil ve Üslûp

Âşık Sarıca, şiirlerinde soyut ifadeler ile benzetmeler yapmamıştır. Kendisine Karacaoğlan'ın ve Yunus Emre'nin akıcı ve sade dilini örnek almıştır. Şiirlerinde kullandığı dil, sade ve anlaşılır bir Türkçe'dir.

e) Kullandığı Mahlas

Âşık Sarıca, incelediğimiz 79 şiirinden 50 tanesini Sarıca mahlasıyla, 28 tanesini Sarıca ve 1 tanesini de Sarıkız mahlasıyla yazmıştır.

f) Katıldığı Etkinlikler

Bir çok radyo ve televizyon programlarının yanı sıra, yurt içinde ve yurt dışında çeşitli anma törenlerine, festivallere, şöenlere, kutlamalara katılmıştır. Katıldığı etkinlikler şehir içindeyse; katkılarında dolayı bir teşekkürle, şehir dışında ise sadece yol parasıyla uğurlanır. Âşık Sarıca, kendi deyiimi ile âşıklığın balını, kaymağını yemeyenlerdendir.

Yunus Emre'yi Anma Törenleri (Eskişehir)

Hacı Bektaş-i Veli'yi Anma Törenleri (Hacıbektaş)

Karacaoğlan Festivali (Mut-İçel)

Silifke Festivali (İçel)

İzmir Festivali-1975

Müzik San II.Altın Saz Yarışması (1977)
İstanbul Festivali
Antalya Şenlikleri
Karaman Dil Bayramı
Emirgan Lâle Bayramı
Bozcaada Kültür Sanat ve Bağbozumu Festivali
Şarköy Festivali
Muratlı Hıdrellez Şenlikleri
Âşık Veysel'i Anma Törenleri (Gülhane Parkı-İstanbul)
Stuttgart-Pfortzheim Uluslararası Kültür Şenliği 1988
Düsseldorf'ta Avrupa'da yaşayan Türk Sanatçılar Etkinliği 1988
Malatya İnönü Üniversitesi Âşıklar Şöleni (1990)
Ercişli Emrah'ı Anma Törenleri (Van-Erciş)
Türkiye Âşıklar Bayramı (1995)
29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Berlin Kutlamaları '1996
29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Berlin Kutlamaları '1997
Cumhuriyet'imizin 75. Yıldönümü Berlin Kutlamaları'1998
Kültür ve Turizm Bakanlığı Ozanlar Şöleni-2003
I. Murat Çobanoğlu Âşıklar Bayramı (Kars-Mayıs 2005)
Âşık Murat Çobanoğlu Anısına-Âşıkların Dilinden
(CRR-Mayıs 2005)

g) Şiirlerinin Yayınlandığı Kitaplar ve Süreli Yayınlar

- Feyzi Halıcı, Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri-
Güldeste-
- Âşık İhsani, Ozan Dolu Anadolu
- Emir Kalkan, 20.yy. Türk Halk Şairleri Antolojisi Kültür
Bakanlığı

- Tarla Kùltùr –Sanat Dergisi – 98/4
- Yeni Defne, sayı:21
- Yesevi, sayı:43
- Tùrk Folklor Araştırmaları-1984
- Karınca Kooperatif Postası, Haziran-1983
- YOYAV (Yoksullara Yardım ve Eēitim Vakfı)-Haziran 1999
- Erol Nedim Pehlivan, Evdeki Öğretmen-1999

h) Arařtırmacılıēı

Halk edebiyatı alanında çok sayıda eser veren halkbilimci Tahir Kutsi Makal, Âşık Sarıcakız’a, şiirlerinden oluşan bir kitap çıkarmayı teklif eder. Ancak Sarıcakız, kendi şiirlerinden oluşan bir kitaptan çok, “kadın âşıklar” konusunda bir araştırma kitabı çıkarmak istediēini söyler. Bu düşünce,Tahir Bey’in de hoşuna gider. Tahir Kutsi Makal’ın da desteēiyle kadın halk ozanları üzerine yaptıēı araştırma **“Halk şiirinde Ana Sesi -Kadın Ozanlar Antoloēisi”**, adıyla 1983 yılında yayınlanır. İlkin Manya (Âşık Sarıcakız) bu çalışmasında kendisiyle birlikte tespit edebildiēi 51 kadın âşığa yer vermiştir. şiirlerinden örnekler sunmuştur. Bu, kadın halk âşıkları konusunda yapılan ilk çalışmadır . Bu çalışmasıyla Kùltür Bakanlıēı’ndan “Tùrk Kùltürüne Katkı” ödölünü alır.

Halen kadın âşıklar konusundaki çalışmaları devam etmektedir. Bu konuda yurtiçi ve yurtdışında araştırma yapanlarla bilgi alışverişi sürmektedir.

1) Hakkında Yapılan Araştırmalar, Yazılan Makaleler

Ahmet Özdemir tarafından yazılan **Eēitim Ordumuzun**

Bir Yılmaz Neferi: Halk Ozan Sarıcakız adlı makale, Adil Ali Atalay tarafından yazılan **Canlar Köşesinden Bir Hanım Ozan Sarıca Kız** adlı makale, Kutlu Özen tarafından yazılan **Yaşayan Halk Şairimiz Sarıcakız** adlı makale ve İrfan Ünver Nasrattınoğlu tarafından yapılan bir de röportaj bulunmaktadır.

1993 yılında Van 100. Yıl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü'nde Doç.Dr.Hayrettin Rayman danışmanlığında, Ömer Yusuf Şekerci tarafından "*Âşık Sarıcakız, Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Şiirlerinin İncelenmesi*" adlı lisans bitirme tezi hazırlanmıştır.

2002 yılında İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümü'nden lisans tezi olarak Sevilay Çınar tarafından yapılan "*Türk Halk Müziğinde Kadın Ozan Geleceği*" adlı çalışmada Âşık Sarıcakız'a da yer verilmiştir.

27-29 Aralık 2004 tarihleri arasında Ankara'da Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca düzenlenen 3. Türk Halk Kültürü Araştırma Sonuçları Sempozyumu'nda, kitabımızın temelini oluşturan "*Âşık Şiirinde Kadın Sesi Âşık Sarıcakız*" adlı çalışmam bildiri olarak sunulmuştur.

06-08.10.2005 tarihlerinde İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Müzikoloji Bölümü'nün düzenlediği Müzikte Temsil/Müziksel Temsil Kongresi'nde, Araştırma Görevlisi Sevilay Çınar tarafından hazırlanan "*Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Âşıklar*" adlı bildiri Âşık Sarıcakız'a da yer verilmiştir.

Bu çalışmaların dışında bir de Haşım Ünsal tarafından Âşık Sarıcakız'ın adına (İLKİN) yazılmış bir şiir kitabı bulunmaktadır.

i) Şiirleri ile ilgili açıklamalar

Otuz dört yıldır âşıklık geleneğinde varlığını sürdüren Âşık Sarıcakız, geceleri uyanarak yazdığı şiirlerini daha başarılı buluyor. Aklına gelen bir kafiyei not ediyor. Eğer diğer kafiyelerde sırasıyla gelirse şiirin iskeletini oluşturuyor.

“Her şiirinin yazılış süresi farklıdır” diyor. Hiç bir şiirini bir anda yazıp bitirmediğini söylüyor. Kimi şiirini iki günde, kimini bir haftada, kimini ise aylar sonra tamamlayabiliyor.

En çok beğendiği şiiri **“Gizde Buldum Ben Kendimi”** adlı şiiridir. Bu şiiri, Konya Âşıklar Bayramı ve Yesevi Vakfı tarafından ödüle layık görülmüştür. Bu şiirini hem ödül aldığı için, hem de tamamen kendi ruh dünyasını yansıttığı için çok beğeniyor.

Şiirlerinin çeşitli gazete ve dergilerde yayınlanmasına Tahir Kutsi Makal, ön ayak olmuş. Şiirlerinin ilgi görmesinin ve yayınlanmasının nedenini, öğretmen olmasına ve kadın âşık olmasına bağlıyor.

Âşık Sarıcakız'ın sayı olarak çok fazla şiiri yoktur. Şiir yazmak için kendisini zorlamıyor. Şiir yazabilmesi için o konu hakkında derinden etkilenmesi gerektiğini söylüyor. Şiir yazmanın, âşık olmanın “gönül işi” olduğunu sürekli vurguluyor.

II. BÖLÜM

ŞİİRLER

A) KONULARINA GÖRE ŞİİRLER

a) Sevgi Şiirleri

GİZDE BULDUM BEN KENDİMİ*

Bu alem bu yer içinde
Gizde buldum ben kendimi
Koca dünya üzerinde
Bizde buldum ben kendimi

Çektiğim her bir çilemi
Al eline yaz kalemi
El yaşarken zevk alemi
Közde buldum ben kendimi

Gönül razı yaşamadan
Bazı bazı yaşamadan
Bahar-yazı yaşamadan
Güzde buldum ben kendimi

Bir yol güldür, biri diken
Makbul olur zahmet çeken
Kolay yollar da var iken
Tozda buldum ben kendimi

Gönül tuğfan,gönül boran
Budur beni hepten saran
Bir ulu dergaha varan
Îzde buldum ben kendimi

Artık şu ömür yarıca
Yer dolandım,yer arıca
Bunca yer varken SARICA
KIZ'da buldum ben kendimi.

1992

*Konya Âşıkler Bayramında ödöl almıştır.
Yesevi Vakfınca ayın şiiri seçilmiştir.

BAŞKADIR

Ayım doğmaz, günüm doğmaz
Cihanım başkadır benim
Bir damla içine sığmaz
Ummanım başkadır benim

Bülbül gibi ederim zar
Her gül yanında diken var
Aşkım yağmur sevgim rüzgar
Harmanım başkadır benim

SARICA'yım söz satarım
Teraziyim dert tartarım
Dertli bülbülüm öterim
Figanım başkadır benim...

BAZLAMA*

Bazlamanın mayasını şaşırdım
Teknesinden hamurunu taşırdım
Bazlamayı ben tandırda pişirdim
Bazlama yanında ayranlı yayık
İçinde sarı yağ ağzına layık

Tandır yakmak için ben çok uğraştım
Tandır-tekne arasında dolaştım
Tandırın başında ekmekle piştım
Bazlama yanında bir salkım üzüm
Yemeyen tadını ne bilir gözüm

Bazlamanın hamurunu yazarım
Tandıra da sıra sıra dizerim
Ekmek pişer ben komşuda gezerim
Bazlama yanında bir kâse pekmez
Pekmez sevenlere bu kâse yetmez

Bazlamalar pişti ne güzel taze
Karnı aç olanlar buyursun bize
Yiyen dua etsin SARICAKIZ'a
Bazlama yanında ayranlı yayık
İçinde sarı yağ ağzına layık.

1972

*Âşık Sarıcakız, Ankara'nın Güvenç Köyünde öğretmenlik yaparken, köy, merkeze uzak olduğundan köyde ekmek bulma sıkıntısı çeker. Her seferinde köylüden ekmek almaya da utanır. Bunun üzerine bazlama yapmasını öğrenmeye çalışır.

YUNUS SEVGİSİ VAR

Bilmeyenler anlamaz ki
Nerde Yunus sevgisi var
Yunus okur, Yunus söyler
Serde Yunus sevgisi var

Adandı mı tanrıya can
Kırk yerde kurulur mekan
Bilinmeli edep erkan
Darda Yunus sevgisi var

Açık ise gönül gözü
Gerçeğe bağlıysa özü
Dertli çalar ise sazı
Zarda Yunus sevgisi var

Binbir hüner var arıda
Sevgi bölünmez yarıda
Al yeşilde,ak sarıda
Morda Yunus sevgisi var

SARICAKIZ'ım yarışa
Muhtacız sevgi barışa
Yunus can vermiş bu işe
Ar'da Yunus sevgisi var..

Mart 1991 / VAN

ÖĞRETMENİM*

Okul petek, çocuk arı
Bal yapalım öğretmenim
Türlü renkten çiçek çiçek
Dal yapalım öğretmenim

İkiliği ezip geçen
Kötülüğü kökten biçen
Kardeşliğe kucak açan
Kol yapalım öğretmenim

Lâik uygar olsun vatan
Çaban yoksa senin hatan
Silah değil kalem tutan
El yapalım öğretmenim

Okuyacak danışacak
Uygarlıkla yarışacak
Arı Türkçe konuşacak
Dil yapalım öğretmenim

SARICAKIZ dün sen yaya
Giderdin de köyden köye
Güzel Van'dan bir gün Ay'a
Yol yapalım öğretmenim.

1984 Kasım / Göztepe-İstanbul

*Bu şiir, Âşık Emircan'la beraber 10 kıta olarak yazılmış. Sonrasında Âşık Sarıcakız, kendine ait 5 kıtaya sahip çıkmıştır. 1984 yılında İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 24 Kasım Öğretmenler Günü etkinliği için yazılmıştır. Âşık Sarıcakız, mahlasının bulunduğu son kıtayı Van'da öğretmenlik yaparken oraya uyarlamıştır.

ANADOLUM

Renk renk olmuş Anadolu'm dağların
Uzak uzak yatar durur yavaşça
Akşam üstü ufuktaki güneşin
Ufak ufak batar durur yavaşça

Onda hayat sızım sızım sızlanır
Sular gürler ala dağlar bozlanır
Avcıları sarp kayada gizlenir
Keklikleri öter durur yavaşça

Nafakayı taştan söker de onlar
Gelinleri giyer al, yeşil donlar
Koyun,keçi güder garip çobanlar
Evlerinden duman tüter yavaşça

SARICAKIZ, der ki böyle bu vatan
Çilekeştir Anadolu'mda insan
Büklüm büklüm yoldan yürüdüğü an
Derdime dert katar durur yavaşça...

1972

SENDEN BENDEN

Gel seninle konuşalım
Ağız senden dili benden
Hep beraber dolaşalım
Dağı senden çölü benden

Yaylaları yaylayalım
Deryaları boylayalım
Gerçekleri söyleyelim
Sazı senden, teli benden

SARICAKIZ'ın yaşına
Gör neler geldi başına
Yanalım aşk ateşine
Közü senden külü benden.

1972

YOKLAMA*

Ahmet cin gibi afacan
Nurten, Suna uslu bir can
Kadın, Seyhan ciğërim can
Yavrularım çocuklarım

Alâaddin seher yeli
Yusuf, Yücel ırmak seli
Sefer eder beni deli
Yavrularım,çocuklarım

Ayhan erken okur açar
Yüksel kalem defter saçar
Çalışmayan dersten kaçar
Yavrularım,çocuklarım

Muhsine, Cemile, Leyla
Temizlik başkanı Zehra
Köy azası bizim kâhya
Yavrularım, çocuklarım

Zülbiye hiç ders dinlemez
Şenay arkadaş kinlemez
Nazmiye sesli ünlemez
Yavrularım çocuklarım

Hatice saçları sarı
Nahide hep ağlar zarı
Zeki, sınıftaki arı
Yavrularım, çocuklarım

Bu kadar da bana yeter
Ayrılırsak halim beter
SARICAKIZ figan eder
Yavrularım çocuklarım.

1971

*İlk öğretmenlik yaptığı Anayurt Köyü muhtarı, Sarıcakız'a, "Hoca meşhur oldun artık,bizim köye de bir türkü yaz" der. Âşık Sarıcakız, köye değil ama öğrencilerine duyulanarak bu şiiri yazar.

YER İSTERİM

İçim öyle yanıyor ki
Avuç avuç kar isterim
Kolay işi herkes yapar
Ben ille de zor isterim

Kim dostluğa verse meyil
Odun olsa ona eyil
Bana nispet yapan değil
Emrah gibi yâr isterim

Yaban eller gezdim yaya
Bıraksalar gitsem aya
Dert yükümü taşımaya
Katar katar tır isterim

Yâr dedim ben bağlamaya
Garip gönlüm eğlemeye
Dertlerimi düğmeleye
Marifet ve sır isterim

Dinmez gönül yarasında
Her iş olur sırasında
Âşıkların arasında
SARICA'ya yer isterim.

1991

OKU, OKU DA ADAM OL

Oku mini mini yavrum
Oku, oku da adam ol
Okul bekler seni yavrum
Oku, oku da adam ol

Okumayanlara bakma
Kendini ateşe atma
Okumayı hiç bırakma
Oku,oku da adam ol

İlimdir her işin başı
Dünyada hiç yoktur eşi
Saygındır kültürlü kişi
Oku,oku da adam ol

Kitap bilgiyi saklayan
Kitap beynini paklayan
İstikbal seni bekleyen
Oku, oku da adam ol

Ekmek için, hem aş için
Yararlı bir uğraş için
Karanlıkla savaş için
Oku, oku da adam ol

Filizlenir nice ocak
Sonsuza açılır kucak
Köy, mahalle, ilçe, bucak
Oku, oku da adam ol

SARICA bu işin özü
Kitap tüm âlemin özü
Kelâm Kadim'in ilk sözü
Oku, oku da adam ol... 1971

OKULUM VAR ÖĞRETMENİM

Elime sağı alsam da
Okulum var öğretmenim
Diyar gurbet dolansam da
Okulum var öğretmenim

Vicdanımın sözündeyim
Vatanımın gözündeyim
Atatürk'ün izindeyim
Okulum var öğretmenim

SARICAKIZ saçın ördü
Severek çekerim derdi
Tüm sorunlar sona erdi
Okulum var öğretmenim..

26 Ekim 1971 / Konya

GELİR MİSİN?

Bu başımın tacı canım efendim
Derdimi söylesem tez gelir misin?
Karlar yağsa, yolun aşılmaz olsa
Söyle dere tepe düz gelir misin?

Söz verip de ahdımızda duralım
Gönül yaramızı birlik saralım
Hele dur şu kışı bir çıkaralım
Bahardan da geçtim, yaz gelir misin?

Yolum sarp kayalı, dikenli taşlı
Sen gittin gideli gözlerim yaşlı
Benim usul boylum, ey kalem kaşlı
Elinde bir çöğür saz gelir misin?

SARICA gonca gül, hasret dalına
Göndermezler bakma, sağa soluna
Ecel peşin sıra çıksa yoluna
Azrail can alsa söz gelir misin?

1974

SEN GİDELİ

Sen gideli sevdiceğim
Başım çokça dara düştü
Haber bekledim gelmedi
Gönlüm ah-ü zâra düştü

Yüzüm neden hiç gülmedi
Gözyaşımı yâr silmedi
Bilirim çilem dolmadı
Kalbime bir yara düştü

İyi güne yönelirken
Ağladım birden gülerken
Sazı coşkunca çalarken
Telim sitemkâra düştü

Doğru sandım gayrı yıldız
Senden alayım dedim hız
Bak yine şu SARICAKIZ
Eyvah ki êfkâra düştü.

1975

GAZEL DÖKTÜ BOYUN BÜKTÜ BAHÇELER

Geldi yine bak hüznü sonbahar
Gazel döktü boyun büktü bahçeler
Ortalıkta kara kıştan haber var
Gazel döktü boyun büktü bahçeler

Bol yağmurlar çiftçilere yararlı
Havadaki bulut bile kararlı
Sert rüzgarlar yapraklara zararlı
Gazel döktü, boyun büktü bahçeler

SARICA'da sarardı senin gibi
Daldan düşen yaprak bir gelin gibi
Yârinden mi ayrıldı benim gibi
Gazel döktü boyun büktü bahçeler.

13 Aralık 1972 / Güvenç Köyü / Ankara

VAY BU GECE

Duydum o yâr hasta imiş
Diller üzgün vay bu gece
Ana-bacı yasta imiş
Kullar üzgün vay bu gece

Bülbülsüz hiç olur mu gül
Boyun bükmüş yazık sümbül
Konmuyor dalına bülbül
Güller üzgün vay bu gece

Derdi nedir bilemedim
Göz yaşını silemedim
Şu sazımı çalamadım
Teller üzgün vay bu gece

SARICAKIZ aramadım
Eşe dosta soramadım
Yâr yanına varamadım
Yollar üzgün vay bu gece

29 Temmuz 1973 / Kağızman (Âşıklar Turnesinde)

SAZ AĞLADI

Bugün dosttan haber geldi
Yaşlar aktı göz ağladı
Kalbime bir hüznün doldu
Ağzım, dilim, söz ağladı

Sevdasıyla yanar idim
Pervaneydim döner idim
Ateşiyle yanar idim
Gönlümdeki köz ağladı

SARICAKIZ'ım biçare
Yârdan vefa yok ne çare
Naçar teller de avare
Can yoldaşım saz ağladı...

3 Mart 1978 / Eyüp / İstanbul

GELMEDİ

Sevip inandığım şu benim yarım
Aylar yıllar oldu gitti gelmedi
Göklere yükseldi feryadım zârım
Bulutları perde etti gelmedi

Beklemekten betim benzim sarardı
Sevse idi,ne der eder sorardı
Akşam oldu dere tepe karardı
Bacalarda baykuş öttü gelmedi

Yaş döktüm yastığa yüz üstü kaldım
Hayal meyal derken gaflete daldım
Tez yetiş sevdiğim pek çok bunaldım
Güneş doğdu şafak attı gelmedi

Çok imiş gurbetin çakalı,kurdu
Yoksa yâr yoluna onlar mı durdu?
Esen yeller ile haber okurdu
Yoksa rüzgarlar mı yetti gelmedi

Yağmurum,güneşim,ayım yıldızım
Kesildi tâkadım,artıyor sızım
Ağlayıp inleyen SARICAKIZ'ım
Ya terketti ya unuttu gelmedi...

1 Ekim 1990 / VAN

BEKLE SEVDİĞİM

Sana bir sarıca çiçek gönderdim
Onu iç cebinde sakla sevdiğim
Kendi ellerimle kopardım derdim
Özledikçe beni kokla sevdiğim

Ben seni andıkça akar gözyaşım
Böyle sükun bulur bu dertli başım
Sabredip sıkmaktan döküldü dişim
Diyorsun ki daha bekle sevdiğim

Yeter SARICA bu hasretlik yeter
Her gün bir derdime yüz bin dert katar
Ayrılık dediğin ölümden beter
Vurma ceylanını okla sevdiğim.

1975

GELMEDİ 2

Yollarına baka baka eridim
Eller geldi Şık Baba gelmedi
Gözyaşımı içe döktüm çürüdüm
Eller geldi Şık Baba gelmedi

Beklemekten betim benzim sarardı
Gözüm onu uçan kuştan sorardı
Akşam oldu dere tepe karardı
Eller geldi, Şık Baba gelmedi

Derdim çoktur benim ne desem de az
Yok ki halim sual eden canım saz
İşte yine yalnız kaldı SARIKIZ
Eller geldi, Şık Baba gelmedi.

(1974)

ELLER GİBİ

Eller gibi yurdum yuvam olmadı
Kolum tâ omuzdan kırık efendim
Ömrümce ağladım,yüzüm gülmedi
Gönül küskün, yürek buruk efendim

Kurudu tuttuySAM ben hangi dalı
Nere gitsem aktı gözümün seli
Gezdim gurbet elde ben yıllar yılı
Elde saz, ayakta çarık efendim

Aşk dedikleri bir ince sanattı
Aşık onu diyar diyar anlattı
Bir kötü pençesin vurdu kanattı
Aç gör ki bağrımı çürük efendim

Var mı benim gibi gönül uşağı
Sarmışım belime gurbet kuşağı
SARICAKIZ derler sizden aşığı
Kayı boylu aslı yörük efendim.

1974

ÇABUK GEL

Şimdi bağ bahçenin cennet zamanı
Göreceksen ömrüm bitti çabuk gel
Çiçekler süsledi çayır çimeni
Dereceksen ömrüm bitti çabuk gel

Teselliyi vereceksen dilinle
Hasret boynum saracaksan kolunla
Yaralara merhem kendi elinle
Süreceksen ömrüm bitti çabuk gel.

Hep aklıma yar hayali takıldı
Çokları bu yolda yandı yakıldı
Rüzgar vurdu sarı saçlar söküldü
Öreceksen ömrüm bitti çabuk gel

Hasret cana yetti sözün doğrusu
Daha olacak yok, hep olanlar bu
Dünyada son arzum iki yudum su
Vereceksen ömrüm bitti çabuk gel

Murat yaylasını yaylamamıştım
Daha ben hal beyan eylememiştim
SARICA'yım sırrım söylememiştim
Ereceksen ömrüm bitti çabuk gel.

1974

SELVİ BOYLUM

Selvi boylum sen sılaya dönende
Haber alan tomur güller açılır
Gülün kokusuna bülbul gelende
Kanatları tel tel olur saçılır

Yokluğunda sıla oldu cehennem
Gelir mola diye beklenir her dem
Az değil mi sana etsem de sitem
Sensiz cennet yaylalardan göçülür

SARICA'yı gurbet perişan etti
Ayrılık ateşi bu cana yetti
Yokluğunda kuşlar bir garip öttü
Ötüşende can dayanmaz,kaçılır...

1972

DEĞMEZMİŞSİN

Dünyaya küsüp de sana
Bakmalara değmezmişsin
Uğruna al kınaları
Yakmalara değmezmişsin

Terkeyledim kardaşımı
Ana-baba yoldaşımı
Sicim gibi göz yaşımı
Dökmelere değmezmişsin

Çığnedin geçtin yol gibi
Yâr değil sanki el gibi
Meğer yoluna sel gibi
Akmalara değmezmişsin

Felek vurdu satırını
Yıktı gönül çadırını
Ana-baba hatırını
Yıkmalara değmezmişsin

SARICA'yı ettin koyun
Yapmadın mı türlü oyun?
El içinde böyle boyun
Bükmelere değmezmişsin.

1974

AGLIYORUM

Gözüm yaşlı ağlıyorum
Anlamıyor diller beni
Çağlar gibi çağlıyorum
Kıskanıyor seller beni

Hem sarıyım hem sırmayım
İsterim burda durmayım
Gökte yorulmuş turnayım
Kondurmuyor göller beni

SARICAKIZ nasıl gülsün
Eşi kayıp bir bülbülsün
Ben ölürsem adım kalsın
Unutmasın yıllar beni.

29.10.1991 / Konya

BUNLARIN

Üçü birden düşmanların başına
Hepsi birbirinden beter bunların
Tarif etmesem de bilenler bilir
Bir kel, bir kör, biri tatar bunların

Üçü de kendini tanıtır veli
Tanıyanlar bilir üçü de deli
Sanma yüze güler bunlar ezeli
Kalbi düşman düşman atar bunların

Biri hane hane gezer dilenci
Biri mangalda kül komaz yalancı
Biri istismarcı ve de talancı
Biri ortalığı katar bunların

Çok fetbazdır bunlar billah yenilmez
İpiyle bunların dibe inilmez
Bilirler her şeyi, biri yanılmaz
Şeytanlığa akı yatar bunların

Güya halkı için çalarlar sazı
Üçünün de iyi çıkar avazı
Tut ki para olsun her şeye razı
Biri ne bulduysa satar bunların.

Hepsi birbirinden utanmaz tüccar
Basit hesaplarla eylediler kâr
Hepsinin karnında dörder tilki var
Üçü kaçır biri tutar bunların

Bunlar SARICA'yı yıllardır üzen
Kaba kuvvet ile kurarlar düzen
Haksıza hak verip haklıyı ezen
Güçsüze güçleri yeter bunların...

1992

NE FAYDA

Yarım senin için âşka düşeli
Boyun bükmüş güle döndüm ne fayda?
Âşk ateşi ile bak tutuşalı
Benzim soldu, küle döndüm ne fayda?

Ben ne çileli ne, garip bir başım
Bana zehir oldu yediğim aşım
Gözlerimden gitmez oldu gözyaşım
Bir coşkunca sele döndüm ne fayda?

Bir zamanlar herkes beni överdi
An geldi ki düşman bile gül verdi
Annem ipek kızım diye severdi
Yâr elinde çula döndüm, ne fayda?

Sende ki o tatlı sözlere kandım
Aşkın ateşiyle yandım da yandım
Şimdiye dek bilmem nasıl dayandım
Lâl olmuş bülbüle döndüm ne fayda?

SARICAKIZ gerek yok imiş meğer
Yare vermeseydim keşke ben değer
Herkesin yanında altınsam eğer
Yâr yanında pula döndüm, ne fayda?

1974-Ankara-Güvenç Köyü

SAZIM ÜSTÜNE*

Ayrılık sürmesin bana sen aldın
İstedin ben çektim gözün üstüne
Zaten dertli başım dertlere saldın
Sen de beni yıktın yüzüm üstüne

Yaşadık beraber çile içinse
Yalnızca ağaran senin saçınsa
Sence ayrılmamız benim suçumsa
Alırım vebalin özüm üstüne

Çokça cefa çektik, tatmadık hazı
Seninle beraber görmedik yazı
Sürüyor sefanı şimdi el kızı
Beni yandırmıştın közün üstüne

Hasretin bu canda a iki gözüm
Benim de bitmedi, sana son sözüm
Gönlü sızım sızım, SARICAKIZ'ım
Dökerim derdimi sazım üstüne.

1991

ÂŞIK NE DEMEKTİR

Âşık ne demektir soran olursa
Yüzü gülmez gözlerini yaş görün
Âşığın varlığı olmaz dünyada
Mezarında iki tane taş görün

Âşığın yüreği canandan yana
Âşık boyun eğmez lütfе ihsana
Âşıklar boşuna gelmez cihana
Milletin kurbanıdır hoş görün

Esen rüzgarlardan sorarlar bizi
Sitem baltasıyla kırarlar bizi
SARICAKIZ bir gün ararlar bizi
Baş köşede yerimizi boş görün...

1975

SEN UNUTTUN

Acı,tatlı gün yaşadık
Sen unuttun ben unutmam
Kaç ev bozduk, kaç döşedik
Sen unuttun, ben unutmam

Biz biliriz sevgimizi
Dertler aktı dizi dizi
Linz köyünde evimizi
Sen unuttun ben unutmam

Canını dişine taktın
Gün oldu tükendin, bittin
Börek yaptım sen de sattın
Sen unuttun, ben unutmam

Arnem'de Ramazan Abi
Salzburg'taki bizim bibi
Uzak değil bak dün gibi
Sen unuttun, ben unutmam

Böyle kader böyle yazı
Dinmedi içimde sızı
Bregenz'de kavgamızı
Sen unuttun, ben unutmam

Yaşıyorum hep dünleri
Attım içimden kinleri
Mantı yediğin günleri
Sen unuttun, ben unutmam

SARICA'nın sözü kaldı
Geçti yıllar izi kaldı
İçimde bir sızı kaldı
Sen unuttun, ben unutmam.

1998-Eyüp

DAHA NE İSTERSİN?

Sevdiğim soldurma beni
Soldum daha ne istersin?
Divane oldurma beni
Oldum daha ne istersin?

Sen bende bir umut gibi
Sarardım sarı dut gibi
Göz yaşlarım bulut gibi
Doldum daha ne istersin?

SARICAKIZ gözümde sen
Kalemimde yazımda sen
Sözümde sen,sazımda sen
Çaldım daha ne istersin.

1972

KIYMET BİLEMEZ Kİ

Kıymet verme kıymetsize
Özde kıymet bilemez ki
Akla geleni savunur
Sözde kıymet bilemez ki

Âdem vardır kıymet bilir
Bir bakışa kurban olur
Adam vardır hissiz kalır
Gözde kıymet bilemez ki

Aç ki gönül kapısını
Paylaş varın hepisini
Benlik sarmış yapısını
Biz de kıymet bilemez ki

SARICA ne koydun arta
Bil ki her şey bağlı şarta
Gelmiş gider uluorta
Giz de kıymet bilemez ki.

(2000-Yeşilpınar)

GÜLE GÖTÜRDÜ

Bir namert uğruna göçtüm sılamdan
Esti rüzgar yelden yele götürdü
Ayırdı yarenden dosttan yuvamdan
Gözüm yaşı selden sele götürdü

Gelin oldum iyi bir gün görmedim
Çokça cefa çektim, sefa sürmedim
Derdim hal bilire varıp sormadım
Kınayanlar dilden dile götürdü

Gahi Leylâ oldum dillerde gezdim
Bazen Selvi oldum hayattan bezdim
Aslı oldum aşkın düğmesin çözdüm
Kerem beni çölden çöle götürdü

Saçımı ağarttım, dişimi döktüm
Yıllardır ardından gözyaşı döktüm
Dert yükünü çektim, belimi büktüm
Felek beni halden hale götürdü

Yeşersin isterken bahçeyle bağım
Talan oldu evim, barkım, otağım
Bana can yoldaşı, tek dert ortağım
Sazım beni telden tele götürdü.

SARICAKIZ, derdim çoktur diyemem
Ben yaslıyım, allı pullu giyemem
Sevda bahçesini gezsem doyamam
Bu aşk beni gülden güle götürdü.

1989

SENİ BAŞIM

Laf dinlemez, sözden bilmez, cahilsin
Seni başım nerelere vurayım?
Gözü yaşlı, boynu bükük, sefilsin
Seni başım, nerelere vurayım?

Hayal eder, nerde gönül güdersin
Geçince iş işten feryat edersin
Heyhat kendi bildiğine gidersin
Seni başım nerelere vurayım?

Her olura olmaza sırrın açarsın
Karanlığa kanat açar uçarsın
İşte başım, bunun için naçarsın
Seni başım nerelere vurayım?

SARICAKIZ sor ne zaman ki güldün
Hem ağladın, hem inledin, üzüldün
Dert üste dert eklemeyi zevk bildin
Seni başım nerelere vurayım?

01.08,1984 / İstanbul

YOK

Gelip geçen şu kısacık mrmde
Dinmek bilmez gözyaşı var, sefa yok
Dönüp şöyle etrafıma bakınsam
Güler oynar,el alemde cefa yok

Âşıkça bir insan ille glemez
Muradını arar da hiç bulamaz
Âşık sazı nota ile alamaz
Bizde name var da do re mi fa yok

Yıllar yılı gya ben de uğraştım
Ktsyle, cahiliyle savaştım
Geri baktım, el gibi, ben de şaştım
Boşa geldim gittim bende kafa yok

Sevilmek de sevmek de bir ibâdet
Karşılıklı sevmek büyük saâdet
Aşk bir sırdır, bizde böyle bu âdet
Herkeste bu görev için ifâ yok

Sevgi dedim mitlerim dş ıktı
Yüzüm karşı dedikleri boş ıktı
Aramadı, yreciği taş ıktı
Anladım ki, onda aşka vefâ yok

Bir illettir beni yedi bitirdi
Bu ömrümü yarı etti götürdü
SARICA'dır sağlığını yitirdi
şimden sonra artık bana şifâ yok.

1996

YAN ÇIKMAZ

Bilmiyorum çilem nedir, suçum ne
Zalim felek benden yana yan çıkmaz
Yaram derin inim inim inlerim
Bıçakla oysalar bile kan çıkmaz

Gönül ateşi kâh söndü kâh yandı
Bazen isyan etti bazen inandı
Bir ahtapot her yanıma dolandı
Sıktıkça sıkıyor ama can çıkmaz

Derdim dile gelir âh ve zârımda
Tükensem bitsem de can sağ yarım da
İyilik,kötülük hep hatırımda
Aklımın ucundan hiçbir an çıkmaz

SARICAKIZ anlar hile yalandan
Derdi çeken bilir,riyâ dolandan
Asaleti,sütü temiz olandan
Söven,sayan,vuran hem kıyan çıkmaz.

1994

SAZLI YAR

Anlatma boşuna anlatma seni
Bülbül sesli ama, boş avazlı yar
Küstürdün gönlümü, incittin beni
Yalanı gayet bol, gerçek azlı yar

Yarasa kuşusun gece uçarsın
Hangi karanlığa kanat açarsın
Doğru yol dururken eğri seçersin
Ağustos böceğine eş micazlı yar

Hiç fayda etmedi sözlerim sana
İşte gidiyorum gez kana kana
Şimdi fırsat düştü, ele yabana
Bana kinli bana, hem garazlı yar

Viran ettin bağa,bahçeye yazık
Bana bu mu reva, bunlar mı layık?
Bil ki senden oldu, bu kez ayrılık
Her günü çümbüşlü ve de cazlı yar

Ellerin günü var, seninse gecen
Çözemedim nedir, sırrın bilmecen
Eğlenceden başka var mı düşüncen?
Alem-zevk-keyifli, arı-kızlı yar

Çok yemek yer içer, göbeği şişkin
Bazı konularda gayetle pişkin
Uçkuru gevşektir, namusa düşkün
Gündüzü sakince, gece hızlı yar

Kaç tane âşık var,her yerde çalan?
Uydurma masalla kendin oyalan
Yalanlarla beni eyledin talan
Kendisi âşık, işi gizli yar

SARICAKIZ seni de çıkardı gözden
Ne kuld,an utandın, ne bildin sözden
Bakıp usanmadın her zaman sazdan
Türlü fırıldaklı, dil cambazlı yar.

30 Ağustos 1988 / Wien

SEVEN GELSİN

Ben severim okur ile yazarı
Seven gelsin başım gözüm üstüne
Bir yol bulup dünya alem gezeri
Seven gelsin başım, gözüm üstüne

Tabiatın binbir türlü halını
İpek kozasını, arı balını
Papatya, menekşe, sümbül gülünü
Seven gelsin başım, gözüm üstüne

Haksızlığa karşı dimdik duranı
Suçluya korkmadan hesap soranı
Sevdikleri için dağlar yaranı
Seven gelsin başım, gözüm üstüne

Barışı severim, sevmem savaşı
Hızlıyı severim, sevmem yavaşı
Yemeklerden mantı, kuru, bozbaşı
Seven gelsin başım, gözün üstüne

SARICAKIZ sever, baharı yazı
Beni benden alır âşığın sazi
Hele bir de hoşsa onun avazı
Seven gelsin başım, gözüm üstüne.

1992

SAKLADI BENDEN

Melül mahzun oturmuş da
Yasını sakladı benden
Gözyaşını akıttığı
Tasını sakladı benden

Nerde katı yiğit erkek
Yaralı av gibi ürkek
Ağlamaklı titrek titrek
Sesini sakladı benden

Yaşıyordu serap gibi
Tek başına bir sap gibi
Kalbi kirlenmiş çöp gibi
Pisini sakladı benden

Gidecekti gelmez gibi
Ağlıyordu gülmez gibi
Sanki beni bilmez gibi
Küsünü sakladı benden

Lafın bilmez acı sözlü
Yanar döner iki yüzlü
Bilemedim gizli gizli
Nesini sakladı benden

SARICA ne güne kaldı
Gönlümü kopardı çaldı
İyisini kendi aldı
Hasını sakladı benden..

Aralık-2003

PATLICAN DESTANI*

Kuru patlıcan istedi Ali Bey
Patlıcanı nasıl etsem göndersem?
Şahiner söz verdi kaçtı canım hey
Patlıcanı nasıl etsem göndersem?

Hava meydanına kaç gitti döndü
Şarbon şüphesi var almayız dendi
Çare bulamadım ümitler söndü
Patlıcanı nasıl etsem göndersem?

Evde her şey vardı, bir onlar yoktu
Bilseniz beni ne sitrese soktu
Evin içi biber, patlıcan koktu
Patlıcanı nasıl etsem göndersem?

Derdim üç beş değil, seksen doksandı
Bu evde de bir patlıcan noksandı
Kime minnet etsem, kendin bok sandı
Patlıcanı nasıl etsem göndersem?

Bu canım alışkın derde niceden
Kapıdan girmedi soktuk bacadan
Allah razı olsun Kevser Hoca'dan
Patlıcanı netti etti gönderdi.

Kevser Hoca kargocuya ulaştı
Kargocu mafyayla vurdu dalaştı
Patlıcanın adı kana bulaştı
Patlıcanı nasıl etsem göndersem?

SARICA'yım koştım durdım arasız
Hiç günüm geçmedi dertsiz yaresiz
Patlıcanlar bana döndü çaresiz
Patlıcanı nasıl etsem göndersem?

SARICA bu dava bir yıl bitirdi
Küflendi patlıcan ömrün yitirdi
Yenisini yine Erol götürdü
Patlıcanı nettik ettik gönderdik.

(2002-Eyüp/İstanbul)

***Şiirin öyküsü;**

Berlin'de bulunan TUHABİLİM merkezinin başkanı Ali Altun, Türkiye'den etkinlik için gelecek âşıklerle gönderilmek üzere Âşık Sarıcakız'dan kuru patlıcan ister.

Âşık Sarıcakız, iki koli patlıcanı temin eder. Berlin'e götürmesi için Âşık Şahiner'e ulaştırmaya çalışır. Bir çok sıkıntı yaşar. Şahiner patlıcanları almadan gider.

O dönemde Amerika'daki ikiz kulelere saldırı (11 Eylül Saldırısı) olayı yaşanır. Havaalanlarının sıkı kontrolde olması nedeniyle uçak yoluyla da gönderemez patlıcanları. Komşusunun yardımıyla bir kargo ya verilir iki koli patlıcan.

Haftalar geçmesine rağmen Ali Bey'den kolileri aldığına dair bir telefon gelmez. Bir zaman sonra kolileri teslim ettikleri kargocunun kaçakçılık yaptığını ve öldürüldüğü haberini alır Sarıcakız. Patlıcanlar dönüp dolaşıp Sarıcakız'a çürümüş olarak geri döner.

Bu yaşanmış olayı Sarıcakız kaleme aktarır. Tam bir sene sonra Âşık Şahiner, Sarıcakız'ı arar, Berlin'e gideceğini, patlıcanları götürebileceğini söyler. Sarıcakız tekrar patlıcan alır ve Berlin'e gönderir.

Şiirde iki mahlaşlı kıtanın olması bu nedenden dolayıdır.

YASTAYIM BEN

Yolum artık geri döndü
Şifa bulmam hastayım ben
Dizde, gözde ferim söndü
Gayri izin isteyim ben

Elimle aşk odu yaktım
Yıllar var gözyaşı döktüm
Ne kadar çok çile çektim
Ömür boyu yastayım ben

Haksız isem beni yerin
Sevmek güzel derin derin
Dinleyin bir kulak verin
Yar dilinde besteyim ben

Aşk bağına giremedim
Sevda gülü deremedim
Murat alıp veremedim
Hasretlere ustayım ben

SARICAKIZ ölür diye
Vakit tamam olur diye
Azraili gelir diye
Her dakika sesteyim ben.

Van -1992

MİGREN

Migren seni rezil etsem aleme
Yine de ettiğin az gelir migren
Beni gark eyledin yasa eleme
Almadım hayattan ben bir haz migren

Tirbuşonla oyduñ, yarı başımı
Güne bakamadım açıp kaşımı
Zehredip kusturdun, tatlı aşımı
Yaptıkların olur, sana koz migren

Yasak çikolata, yasak kızartma
Evde seferberlik, hava karartma
Bet-beniz sarardı, gözde morartma
Korkarım yakında mezar kaz migren

Yıllar oldu ben portakal soymadım
Turşunun küpüne elim deymedim
Herkes doydu, ben sofradan doymadım
Ne kadar kızsam da sana vız migren

Kuru fasulyenin acısı hoştur
Yemedikten sonra dünya ne boştur
Yârab bu başıma gelen ne iştir
Durmayıp midemi kaz ha kaz migren

Hangi rüya sosis, pastırma verir
Andıkça içimin yağları erir
Çaresiz bu kervan böyle de yürür
Bunu bir kenara,sen de yaz migren

Özledim çerezle, hem de sucuğu
Yemek için neler vermem cacığı
Tıbbın şımartılmış, küçük çocuğu
Vallahi verilmiş, sana yüz migren

Gece ayık tutar, gündüz yatansın
Zaten dertli başa, bin dert katansın
SARICAKIZ desin, lim utansın
Çalarım elimle, sana saz migren...

1996

*Âşık Sarıcakız, destan niteliğinde olan bu şiirinde kendi hastalığını anlatmaktadır.

KÂH YARALI KÂH YASLIYIM

Gelmez olaydım dünyaya
Kâh yaralı kâh yaslıyım
Emeklerim geçti zaya
Kâh yaralı kâh yaslıyım

Ağlıyorum gülmüyorum
Bir gün rahat olmuyorum
Nedenini bilmiyorum
Kâh yaralı kâh yaslıyım

Günler gelir günler geçer
Gönül daldan dala uçar
Çaresizim hem de naçar
Kâh yaralı kâh yaslıyım

SARICAKIZ benim adım
Yolda kırıldı kanadım
Menzilimi bulamadım
Kâh yaralı kâh yaslıyım.

28 Ekim 1971 / Konya

UZAKTA ARAMA

Uzakta arama hain düşmanı
Yakın bildiklerim karaladılar
Akbabalar değil nasıl söyleyim
Can,dost bildiklerim paraladılar

Sırtım döndüm ardım sıra verdiler
Benliğimi sarstı yere serdiler
Yargılamadılar, hüküm verdiler
Defterim katladı, dürelediler

Küstürdüler benim gibi naçarı
Mum oldum eridim içten içeri
Vurdular sırtıma paslı hançeri
Beni sevdiklerim yaraladılar

SARICAKIZ ben belâdan kaçarken
Kanat açtım vurdu gökte uçarken
İnişli yokuşlu yollar geçerken
İtip de çukura kürelediler.

23.09.2004/Yeşilpınar / İstanbul

TUTARLAR SENİ

Sarıverir ahtapotun kolları
Kıvrım kıvrım edip tutarlar seni
Kesmişlerdir tutacağın dalları
Denizler içinde yutarlar seni

İster çabalama ister gayret et
İster yeri göğü inlet, feryat et
Tekin değil dünya işi, dikkat et
Diyardan diyara atarlar seni

SARICAKIZ, eğri büğrü söz etme
Yakıp yakıp yüreciğin köz etme
Eğer âşık isen fazla naz etme
Bir gün el yerine katarlar seni.

1995

ERKAN'A*

Bir has bahçenin içinde
Minik gonca güldür Erkan
Ana çiçek baba arı
İnce süzme baldır Erkan

Ele avuca sığmaz oldu
O minicik fındık kurdu
Ana-babanın umudu
İstikbale yoldur Erkan

Büyüklenir sırasına
Akıl ermez dehasına
SARICAKIZ teyzesine
İlham veren teldir Erkan.

1985

*Avusturalya'da yaşayan kardeşi Alime Aysa'nın oğluna,yeğenine yazdığı bir şiir.

BARAN ŞAHAN*

İki güzel çiçeğim var
Biri Baran biri Şahan
Kıpır kıpır böceğim var
Biri Baran biri Şahan

Ben onlarda tattım hazı
Hayatımın tadı tuzu
İkisi de körpe kuzu
Biri Baran, biri Şahan

Sakınarak izlediğim
Büyür diye gözlediğim
Her dakika özlediğim
Biri Baran, biri Şahan

Canımdan kopan iki can
Bu bedenim olur kurban
SARICA onlara hayran
Biri Baran, biri Şahan

(19-20 Mayıs 2001- Yeşilpınar)

*Kız kardeşi İclal Erdoğan'ın oğullarına doğum günü armağanı olarak yazdığı bir şiiirdir.

EMRAH VE OZAN*

Şükür olsun yaratana
Emrah'ım var, Ozan'ım var
Şanslıyım yeğenden yana
Emrah'ım var Ozan'ım var

Emrah ilk gözüm ağrısı
Ozan da değdi doğrusu
Kardeşimin çift yavrusu
Emrah'ım var Ozan'ım var

Nesil nesili aşıyor
Soyum onlarda yaşıyor
Soyadımızı taşıyor
Emrah'ım var Ozan'ım var

Emrah güzel çalar sazı
Ozan daha emlik kuzu
Ana ayrı böyle yazı
Emrah'ım var Ozan'ım var

İstikbale giden yoldur
Biri kanat biri koldur
Biri şeker biri baldır
Emrah'ım var Ozan'ım var

SARICAKIZ yazanım var
İnce fikir süzenim var
İki yiğit kızanım var
Emrah'ım var Ozan'ım var

(2001-Eyüp)

Erkek kardeşi İsmail Manya'nın oğullarına yazmıştır.

*Emrah: Bu adı yeğenine şık Sarıcakız, şık Emrah'a duyduğu hayranlıktan dolayı koymuştur.

SARICAKIZ*

Düşmüş gönül deryasına
Dalar ağlar Sarıcakız
Gönlünü gama kedere
Salar ağlar Sarıcakız

Bazı yaban gülü gibi
Bakarsın sam yeli gibi
Bazen de bir deli gibi
Güler ağlar Sarıcakız

İkrara bağlandı başı
Zehir oldu tatlı aş
Gözlerinden akan yaşı
Siler ağlar Sarıcakız

Gönül coşa gelir bazı
Dert/iniler sızı sızı
Elindeki üç tel sazı
Çağlar ağlar Sarıcakız

Gülmeyince kul gülmez bil
Durma hiç gözyaşını sil
Dert yağmuru çisil çisil
Çiler ağlar SARICAKIZ.

ÂİK REYHANİ'YE*

Ne hallere düştün koca Reyhani
Ben seni affettim Allah affetsin
Âşık meydanında yerlerin hani
Ben seni affettim Allah affetsin

Sen bir zaman âşıkların hasıydın
Yetim Abdullah'ın** telde yasıydın
Doğmayan oğlumun, has babasıydın
Ben seni affettim, Allah affetsin

Az çile çekmedim senin elinden
Yıllar var yıprandım acı dilinden
Vazgeçmedin katı, inat halinden
Ben seni affettim, Allah affetsin

Bir gün bülbül susar, güller çığırışır
Karanlık gün geçer, ortalık ıştır
Bana artık dua etmek yakışır
Ben seni affettim, Allah affetsin

SARICAKIZ oldum, elimden tuttun
Çığnedin çevirdin, sonra da attın
Hem bana, hem sana çok yazık ettin
Ben seni affettim, Allah affetsin.

Ekim 2004/ Yeşilpınar

*İlk eşi Âşık Reyhani'nin hastalanması üzerine yazılmış bir şiir.

**Yetim Abdullah: Âşık Reyhani'nin ağıt türünde olan bir şiiri.

REFET HANIM*

Milli eğitimin solmaz çiçeği
Has bahçe içinde gül Refet Hanım
Yaptığın işlerle gördük gerçeği
Dili şeker, şerbet, bal Refet Hanım

Biliriz ki yalnız orda oturur
Gencim diyenleri sürer götürür
Bütün bu işleri nasıl bitirir
Sanırsın fırtına, yel Refet Hanım

Sen Cumhuriyete ışık tutansın
Sen ki meşaleyi yüksek tutansın
Milli eğitime şeref katansın
Nice yıl orada kal Refet Hanım

SARICAKIZ çalar sazını anca
Düşünürsünüz siz pek ince ince
Meyvelere durdu diktiğiniz gonca
Tutacak yüce dal Refet Hanım

1996-İstanbul

*İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğünde her daim bir odası olan, Cumhuriyetin ilk kadın tarih öğretmenlerinden olan Refet Angın'a izafeten yazılmış bir şiirdir. Milli Eğitim Bakanlığında 'danışman' olarak görev yapmaktadır.

VAY ZALIMIN ALMANYA'SI

Yıktı beni harap etti
Vay zalımın Almanya'sı
Tatlı günü serap etti
Vay zalımın Almanya'sı

Ağzımdan dişimi söktü
Kanımı kuruttu çekti
Genç iken belimi büktü
Vay zalımın Almanya'sı

İki lokma ekmek için
Gurbete katlanmak niçin?
Ağlıyorum için için
Vay zalımın Almanya'sı

Yok oldu kışım baharım
Vay benim hayırsız yarım
Baba bilmez çocuklarım
Vay zalımın Almanya'sı

Yanıma bir gelin geldi
Derdi ciğerimi deldi
SARICAKIZ dertli oldu
Vay zalımın Almanya'sı

27 Haziran 1973 / Sivas-Gemerek-Sızır

YILDIZELİ

Küçük otel odasında
Pis kokudan durulmuyor
Yerin tahtası kapkara
Pisten,kirden görülmüyor

Tavanından sular akmış
Örümcekler şaha kalkmış
Yatak,yorgan ezel kokmuş
İçersine girilmiyor

Otelcinin gözü patlak
Duvar boydan boya çatlak
Koca demir olmuş kitlek
Anahtarı verilmiyor

Yıldızeli diyarına
Sordum tüm işler yarına
SARICAKIZ'ın yanına
Kederinden varılmıyor.

4 Temmuz 1973 (Âşıkлар Turnesi / Yıldızeli)

MALLICA*

Ormanların ortasında
Bir garip köy şu Mallica
Viran evler bahçesinde
Bir garip köy şu Mallica

Gece olur ışığı yok
Çocuk ağlar beşiği yok
Eli sazlı aşığı yok
Bir garip köy şu Mallica

Havası, suyu çok güzel
Ağacı çam, dökmez gazel
İnsanları yoksul ezel
Bir garip köy şu Mallica

Gittim baktım çocuk hasta
İlaç parası yok tasta
Bebe öldü, ana yasta
Bir garip köy şu Mallica

Uzun yollar aşıp geldik
Hasretinle taşıp geldik
Kah kalkıp kah düşüp geldik
Bir garip köy şu Mallica

SARICAKIZ der bu sözü
Sağ olsun anmışlar bizi
Gün gelir ki güler yüzü
Bir garip köy şu Mallica

10.07.1972 / Mallica

*Mallica: Afyon Emirdağ ilçesi Bayat Nahiyesine bağlı bir köy.

1972 yılında Mallica köyünün kalkınması için Öğretmen Basri Güven tarafından bir etkinlik düzenlenir. Bu etkinliğe Âşık Sarıcakız da katılır. Geri döndüğünde gördüklerini, yaşadıklarını kağıda aktarır.

DENİZLİ'YE TÜRKÜ*

Efeler diyarı Ege incisi
Zengin kültürüyle önde baş gelir
Emek üretmede yurdun öncüsü
Denizli deyince akla iş gelir

Yapılan her güzel işte hissedilir nefesi
Bu milletin gururudur Denizli'nin efesi

Horoz sesi mestediyor herkesi
Karanfil kokusu, gülü nergisi
Tavas, Acıpayam, Çivril türküsü
Titretir gönlümü, cana coş gelir

Yaşanan her güzel şeyde hissedilir nefesi
Bu milletin gururudur, Denizli'nin efesi

SARICA sırrını içinde sakla
Dokuma bez için Buldan'ı yokla
Apak Pamukkale gelince akla
Şifalı su ile, hayat hoş gelir

Turizmde, eğitimde, medyada var gür sesi
Bu milletin gururudur, Denizli'nin efesi.

(2001-Yeşilpınar)

*TRT eski Genel Müdürü Merhum Kerim Aydın Erdem'in Denizli'de düzenlenecek "Aşıklar Yarışması" için Âşık Sarıcağız'dan istemiş olduğu bir şiiirdir.

KONYA'YA GELDİM

Âşıkların bayramını
Sandım da Konya'ya geldim
Şem-iyle Sems-i Tebriz'i
Andım da Konya'ya geldim

Dost dost dedim candan geçtim
Ak okudum kara seçtim
Muhabbet deminden içtim
Kandım da Konya'ya geldim

SARICAKIZ yana yana
Dost ateşi düştü cana
Sema dönermiş Mevlana
Döndüm de Konya'ya geldim.

27 Ekim 1971 /Konya

GÜZEL VAN'IM

Adı güzel şanı güzel
İli hoştur güzel Van'ın
Gidip gelmek çok hoş olur
Yolu hoştur güzel Van'ın

Şanlı tarih destanı var
Güzel gözlü mestanı var
Allı, morlu fistanı var
Şalı hoştur güzel Van'ın

Yiğidi güzeli çoktur
Kaşlar kara kirpik oktur
Rengi dünyada hiç yoktur
Gölü hoştur güzel Van'ın

Okuyanı yazanı var
İnce fikir sezeni var
Emrah gibi ozanı var
Dili hoştur güzel Van'ın

SARICA der ömür yarı
Pembe,beyaz,yeşil,sarı
Çiçeklerden toplar arı
Balı hoştur güzel Van'ın.

1991 /Van

ARADIM

Bulamadım hiç bir yerde izini
Çayır, çimen, bağda, gülde aradım
Boşa yuttum gurbet elin tozunu
Dağ,taş, dere, tepe, yolda aradım

Başım aldım gurbet gurbet götürdüm
Ben canımı boşa yedim bitirdim
Leyla gibi Mecnun'umu yitirdim
Sitepte, sahrada, çölde aradım

Âşıkın yüreği dardadır darda
Sözden caymak var mı,eroğlu erde
Aslı için yanıp tutuşan nerde
Ateşte, narlarda, külde aradım

Dinleyin sesimi,duyun âhımı
Bir bilen olmadı benim ruhumu
Selbiye imrendim,yâr Emrah'ımı
Van ile Erciş'te, gölde aradım

Durup bir kararda kalamadım ki
Yerde,gökte,nerde, bulamadım ki
SARICA nerededir, bilemedim ki
Yazık ki yabanda, elde aradım.

03.08.2005-Yeşilpınar

BARIŞ KUŞU*

Toptan adınız beş soyadınız A
Benim barış kuşu,güvercinlerim
Siz de uçun artık hayat yoluna
Benim barış kuşu, güvercinlerim

Size savaş değil barış öğrettim
Güzel yurdu karış karış öğrettim
Yaşam yokuşunda yarış öğrettim
Benim barış kuşu, güvercinlerim

Başarıyla dolsun hayatlarınız
Çok değerli ay, gün,saatlarınız
Uçmak için hazır, kanatlarınız
Uçun barış kuşu, güvercinlerim

SARICA gününü, güne ekliyor
Akan göz yaşını içe saklıyor
Vatan kucak açmış sizi bekliyor
Haydi barış kuşu güvercinlerim

1996

*İstanbul Eyüp Merkez İlköğretim okulunda mezun ettiği öğrencileri için yazmıştır. Veda gününde saz eşliğinde okumuştur.

HİÇ BİR MURAT ALAMADIM

Hiç bir murat alamadım
İçimde dert kaldı benim
Kınam, düğünüm olmadı
Umutlarım soldu benim

Yaşamım de ki ağitti
Çileler beni eğitti
Gönlümü kırdı dağıttı
Lime lime böldü benim

Ne desem aksi söyledi
Anlamadım ben neyledi
Ardımdan gıybet eyledi
Günahımı aldı benim

Bir el hayalimi yıktı
Bir el kâbus oldu çöktü
Köklerime darı ekti
Filizimi yoldu benim

SARICAKIZ dünü andı
Sanki rüyadan uyandı
Gizlice bir el uzandı
Gözyaşımı sildi benim

4 Kasım 2005-Yeşilpınar

SAZIM

Seninle gülerim, senle ağlarım
Dostum, arkadaşım, sazım sırdaşım
Senle eğlenirim, senle çağlarım
Dostum, arkadaşım, sazım sırdaşım

Yanına uğramam, bir gün küsmezsin
Selâmı, sabahı hepten kesmezsin
Gülerek karşılırsın surat asmazsın
Dostum, arkadaşım, sazım sırdaşım

İkimiz bir ömür giydik siyahı
Beraber yaşadık tuğfanı, ahı
Örnek mi aldın sen Hazret-i Nuhu
Dostum, arkadaşım, sazım, sırdaşım

Bu başla bir yere sığışamadım
Hır geldi üstüme dövüşemedim
Pas tuttu tellerin değişemedim
Dostum, arkadaşım, sazım, sırdaşım

Ruhuma sinmişsin her anımdasın
Ben nereye gitsem hep yanımdasın
Hem bugün yarınım, hem dünümdesin
Dostum, arkadaşım, sazım, sırdaşım

Ben acı çektikçe, inleyen sensin
SARICAKIZ'ı tek dinleyen sensin
Ruh halimi bir bir anlayan sensin
Dostum, arkadaşım, sazım sırdaşım

15 Kasım 2005-Yeşilpınar

TAKIL AŞKIN PEŞİNE

Gönlünün sesine kulak ver dinle
Ele uyma takıl aşkın peşine
Sevda bahçesinde gül olmak için
Tohum ol da ekil aşkın peşine

Aşk tatmayanın bil ki kalbi taş
Aşık hem sevgili, hem de arkadaş
Ayrı kalma aşktan, gittikçe yaklaş
Uzak durma, sokul aşkın peşine

Aşk vardır da rezil eder cüceltir
Bir aşk vardır, hem sarartır kocaltır
Aşk odur ki ihya eder yüceltir
İpin kopar, sököl aşkın peşine

Dünyanı zehretme dövüşmek için
Gül de var bülbül de sevişmek için
Ahrette Kerem'e kavuşmak için
Aslı gibi yakıl aşkın peşine

SARICA aşk ile bakan körüm ki
İçten içe yanan sönmez korum ki
Bir daha yaşasam gene derim ki
Eden gönül, akıl aşkın peşine...

12 Kasım 2005- Yeşilpınar

PORSUK ÇAYI*

Yakıyor içimi her an hasretin
Közü Porsuk Çayı, ah Porsuk Çayı
Eskişehir benim can memleketim
Özü Porsuk Çayı, ah Porsuk Çayı

Elli iki yılı dedem kayboldu
Günler sonra polis, Porsuk'ta buldu
Felaket ardından içimde kaldı
Sızı Porsuk Çayı, ah Porsuk Çayı

Hacosmanlar oğlu,İsmail adı
Faili meçhule hükmetti kadı
Kimsede kalmadı hayatın tadı
Tuzu Porsuk Çayı, ah Porsuk Çayı

Felek tuzak kurdu, plân eyledi
Yok edip bitirdi, yalan eyledi
Dağıttı savurdu, talan eyledi
Bizi Porsuk Çayı, ah Porsuk Çayı

Sözle tarifi yok böyle kederin
Andıkça yaş döktü gözü pederin
Bizde bıraktığı derin mi derin
İzi Porsuk Çayı,ah Porsuk Çayı

Dedeme, ceddime Allah'tan rahmet
Arkada üç evlat Sıtkıyla Fikret
Babam Memeda'nın çektiği zahmet
Yazı Porsuk Çayı, ah Porsuk Çayı

Ben bir Sarıcakız, Karacoğlan'ın
Yunus'un izinden, durun eğlenin
Odunpazarı'nda baş Akçağlan'ın
Kızı Porsuk Çayı, ah Porsuk Çayı

18 Ocak 2006- Yeşilpınar

*Aşık Sarıcakız'ın, faili meçhul bir cinayete kurban giden dedesine, yıllar sonra duygulanarak yazmış olduğu ağıt niteliğinde bir şiir.

b) Toplumsal şiirler

SEN BİLMEZ MİSİN?

Bir açık kapını görseler eğer
Kusurun ararlar sen bilmez misin?
Meyveli ağaca her dem taş atarlar
Dalını kırarlar, sen bilmez misin?

Doğruyu yolundan şaşırılmazlar
Sarp dağdan kervanı aşırılmazlar
Gerçeği tuzağa düşüremezler
Engeller kurarlar sen bilmez misin?

Meyveli ağacı eğin çok olur
Döküp meyvesini yiyen çok olur
Ardından iyiye söven çok olur
Boş çene yorarlar, sen bilmez misin?

Elde kusur görme kendini yokla
Dostun çiçeğini koparma kokla
Yeter ki altın ol kıymetin sakla
Gün olur görürler sen bilmez misin?

SARICAKIZ'sın sen,bilen duyansın
Sen ki okuyansın, sen ki yazansın
Sen ki dost eline giden kervansın
Uzaktan ürürler, sen bilmez misin?

9 Ekim 1975 /Eyüp-İstanbul

VAY VAYA DURDU

Bizim kel kızların sümüklü oğlan
Ne tez büyüdü de tay taya durdu
Baldır çıplak, yalın ayak büyüdü
Ortalık velvele, hay haya durdu

Bilmedi o,ah ne salam,ne sucuk
Çamur, kar, toz, toprak, benzi uçuk
Ev içinde en az on, on beş çocuk
Bir baştan bir uca, boy boya durdu

Kah kilimci oldu,tezgah dokudu
Kah şarkıcı oldu, türkü şakıdı
Dışardan kenardan okul okudu
Her sınıf geçişte bay baya durdu

Girip çıkmadığı bir iş kalmadı
Onun elinden hiç tutan olmadı
Her bir şeye para verip almadı
Kârını her zaman say saya durdu

SARICA ne diyem de ben ne idem
En sonunda oldu, bir büyük adam
Atmadı hiç yoksul için bir adım
Fakir fukaraya vay vaya durdu....

16 Ocak 1992 /Van

DEĞİL Mİ?

Açlık, yokluk, sefaletin derdini
Çeken başka, yiyen başka değil mi?
Yumurtaya, ete, kaymağa, bala
Bakan başka, yiyen başka değil mi?

Yürüyor ha yürüyor
Hesabını soruyor
Toprağa düşen tohum
Yeşerdi can veriyor

Tüccar, komisyoncu, tefeci, ağa
Halkı sömürürler hem sağa sağa
Fideyi, tohumu çorak toprağa
Eken başka yiyen başka değil mi?

Yürüyor ha yürüyor
Hesabını soruyor
Toprağa düşen tohum
Yeşerdi can veriyor

SARICAKIZ bulamazsın yerini
Düşük ücretle yüzerler derini
Karı canı ile alın terini
Döken başka, yiyen başka değil mi?

29 Ağustos 1980-Eyüp

BACIM

Öksüz mü yetim mi kaldın?
Neden boynun bükük bacım?
Sen bu derdi nerden aldın?
Neden boynun bükük bacım?

Yattığın yer hasır mıdır?
Avuç için nasır mıdır?
Geçiminiz kısır mıdır?
Neden boynun bükük bacım?

Gönlünde diken bitirdin
Elin koynunda oturdun
Bebeğini mi yitirdin?
Neden boynun bükük bacım?

Buğdayın mı yok harmanda?
Yağın mı eksik çorbanda?
Kocan mı kaldı zindanda?
Neden boynun bükük bacım?

Örtünecek bezin mi yok?
Aş içinde tuzun mu yok?
Oğlun mu yok, kızın mı yok?
Neden boynun bükük bacım?

SARICAKIZ dert dinlesin
Derdinle her an inlesin
Soruyorum,söyleyesin
Neden boynun bükük bacım?

1973

MADEN İŞÇİSİ*

Evini ısıtan taş kömürünü
Yer altında arar maden işçisi
Ekmek için hiçe sayar ömrünü
Kefenini sarar maden işçisi

El yüzü kapkara aktır benizler
Kazımdan kan tükürür genizler
Bazen de göçükler birbirin izler
Al karanfil derer maden işçisi

Yılmayıp çalışır yer kucağında
Kışın soğukunda, yaz sıcakında
Yerin altındaki taş ocağında
Nice dağlar yarar maden işçisi

SARICA az gelir yaslar ağıtlar
İşe yarasaydı laflar öğütler
Kozlu'da can verdi nice yiğitler
Taşı canla kırar maden işçisi

1976-77

* Zonguldak-Kozlu'da yaşanan bir göçük olayı üzerine yazılmış.

DEVİRİM DEVİRİM KOKAR

Baskı, yokluk, açlık, zulüm
Haller devrim devrim kokar
Gerçeklere sus denirse
Diller devrim devrim kokar

Pir Sultan'ın can verdiği
Nâzımların yön verdiği
Kitapların gösterdiği
Yollar devrim devrim kokar

İnsanlığın her çağında
Yükseğinde alçağında
Demokrasinin bağında
Güller devrim devrim kokar

Bülbüllerin avazında
Gerçeklerin niyazında
SARICAKIZ'ın sazında
Teller devrim devrim kokar.

1974

HER GÜN ÖLMEK*

Ölmek bir şey değil dostlar
Her gün ölmek her gün ölmek
Günler gelir sıra rastlar
Her gün ölmek her gün ölmek

Silah çılgınlı geceler
Zindanlarda işkenceler
Vurulur gençler kocalar
Her gün ölmek her gün ölmek

Gam pazarı elem satar
Dert üstüne bin dert katar
Aç çocuklar çılgık atar
Her gün ölmek her gün ölmek

Zulüm, açlık kol gezerler
Zorbalar gün gün azarlar
Fikir için baş ezenler
Her gün ölmek her gün ölmek

Anarşi hem de işsizlik
Rüşvet, torpil, hem haksızlık
En acısı ümitsizlik
Her gün ölmek her gün ölmek

SARICA'yım duyulur mu?
Her gün banka soyulur mu?
Yaşamaktan sayılır mı?
Her gün ölmek her gün ölmek...

20 Ekim 1978 / Eyüp

*1980 yılı öncesinde ülkemizde yaşanan olaylar için yazılmıştır.

DÜNYA ÇOCUK YILI GELDİ GİDİYOR*

Dünya çocuk yılı geldi gidiyor
Muhtaç çocukları bulmalı bir bir
Görsek kim ne yapıp kim ne ediyor
Çocukları mutlu kılmalı bir bir

Zengin çocukları zaten mutludur
Yarından endişesiz umutludur
Fukara çocukta göz bulutludur
Akan yaşlarını silmeli bir bir

Aç halini bildirmeli toklara
Göğüs germeli bir çok zorluklara
Kimsesiz yarı aç tüm çocuklara
Yardım etmesini bilmeli bir bir

Ardardına sıra dağlar geçilsin
Çocuklardan hasta sakat seçilsin
Bakım evler, aş ocaklar açılsın
Gülmeyen çocuklar gülmeli bir bir

SARICAKIZ zihnimizi yoralım
Çocukların yarasını saralım
El ele çalışıp hizmet verelim
Çocuk yılı kutlu olmalı bir bir

1979

*1979 yılı Dünya Çocuk Yılı olarak ilan edilmiş.

İNSAN MIDIR DEĞİL MİDİR?

Fakir döven mazlum soyan
İnsan mıdır değil midir?
El hakkı cebine koyan
İnsan mıdır, eğil midir?

Elin tarlasını eken
İş uyduran para çeken
Masumun canını yakan
İnsan mıdır, değil midir?

O herkese kursa plan
Olsa işi yalan dolan
Uydurursa falan filan
İnsan mıdır, değil midir?

Övünse kendi başına
Silah çekse kardaşına
Tükürün mezar taşına
İnsan mıdır, değil midir?

İstismarcı olur ise
Haraç,rüşvet alır ise
Fikren geri kalır ise
İnsan mıdır, değil midir?

SARICAKIZ yazmaz ise
İnsanlığı sezmez ise
Gerçek yolda gezmez ise
İnsan mıdır değil midir?

1973

80.YIL*

80.inci yılda Cumhuriyet'i
Öze öze geldik biz bu günlere
Yüce ordumuzla şanlı tarihi
Yaza yaza geldik biz bu günlere

Ne zor günler gördük biz bu felekten
Savaş acıları çıkmaz yürekten
Ak ile karayı ince elekten
Süze süze geldik biz bu günlere

Samsun'da içmiştik zafer andını
Anafartalar'da yıktı bendini
İçerde dışarda düşman fendini
Boza boza geldik biz bu günlere

Can verip kazandık biz hürriyeti
SARICA severiz her milliyeti
Altın harfler ile cumhuriyeti
Kaza kaza geldik biz bu günlere.

2003

*Berlin Cumhuriyet Bayramı kutlamaları kapsamında yer alan "Âşıklar Şöleni" nedeni ile yazılmıştır.

ANADOLU KADINI

Anadolu kadınıyız
Destanları ören biziz
Barışın ilk adımıyız
Dost gülleri deren biziz

Yurtta harp olduğu zaman
Düşman dedi bize aman
Cephedeki o kahraman
Mehmed'i doğuran biziz

Öküzü kağına salıp
Aç susuz ve yaya kalıp
Yorganı çocuktan alıp
Cephaneye saran biziz

Atamızın emri ile
Demedik kar, kış ve tepe
Korkmadan düşman üstüne
Bayrak açıp giden biziz

Zübeyde Ana'da hüner
Ata doğurmuş yadigâr
Halide Edip Adivar
Zulme hesap soran biziz

SARICAKIZ der ki bakın
Hem Şerife, Satı Kadın
Kara Fatma, Nene Hatun
Bire yedi veren biziz

1991

c) Dini şiirler

VARSAM HUZURUNA

Derelerden tepelerden
Aşsam varsam huzuruna
Bir şelale gibi coşup
Taşsam varsam huzuruna

Gömülü bu aşk derinde
Huzur ancak huzurunda
Aşkın ile ah narında
Pişsem varsam huzuruna

Yansam aşkın çirasından
Tütsem dağlar sırasından
Bulutların arasından
Koşsam varsam huzuruna

Kulum sana ey yüzü mah
Yakarırım akşam,sabah
Bu yolda kah, kalkarak kah
Düşsem varsam huzuruna

SARICAKIZ birliğinde
Şükrederim dirliğinle
Büyülenip varlığınla
Şaşsan varsam huzuruna

26 Eylül 2004 / Yeşilpınar / İstanbul

PIRİM BENİ ÇAĞIRIYOR

Eşiğe yüz sürmek için
Pirim beni çağırıyor
Gül cemaller görmek için
Pirim beni çağırıyor

Çil'hane'den geçmem için
Ak-karayı seçmem için
Aşk dolusu içmem için
Pirim beni çağırıyor

SARICA der bilmem niçin
Eriyorum için için
Belki şifa bulmam için
Pirim beni çağırıyor...

12 Mart 1974 / Eyüp-İstanbul

PİR HACI BEKTAŞ

Altmış yedi vilayetten gelen var
Dergahın uludur, Pir Hacı Bektaş
Senin kapında bu sırra eren var
Dergahın uludur Pir Hacı Bektaş

Hacı Bektaş iline kondu bülbül
Çünkü orada yatıyor şah-ı gül
Müminler canısın sen ey ehl-i dil
Dergahın uludur Pir Hacı Bektaş

Bir SARICA kuşum, uçtum da geldim
Ak ile karayı seçtim de geldim
Karac'ahmet suyu içtim de geldim
Dergahın uludur, Pir Hacı Bektaş

Ağustos-1972/Hacı Bektaş

d) Tabiat şiirleri

KUTLU OLSUN

Şükür olsun bahar geldi
Kutlu olsun Hızırilyas
Neşemiz yerini buldu
Kutlu olsun Hızırilyas

Çiçekler hep koku saçtı
Kuşlar mavi göğe uçtu
Bak ağaçlar çiçek açtı
Kutlu olsun Hızırilyas

Böyle olur bu davalar
Kelebek kuşu kovalar
Isınaydı bir havalar
Kutlu olsun Hızırilyas

Hızır İlyas size gelsin
Boş keseniz para dolsun
Niyetiniz kabul olsun
Kutlu olsun Hızırilyas

SARICAKIZ güler ağlar
Sular coşkun coşkun çağlar
Yeşillendi bahçe bağlar
Kutlu olsun Hızırilyas.

1992

LALELER*

Bahar gelsin bahçelerde
Açsın güzelim laleler
Etrafına sevinç neşe
Saçsın güzelim laleler

Laledir çiçeğin hası
Siyahı elinde kozu
İlden ile bazı bazı
Göçsün güzelim laleler

Bayramıdır mayıs ayı
Kutlayalım emmi,dayı
Sarı, beyaz, kırmızıyı
Seçsin güzelim laleler

SARICAKIZ sözün özü
Bayramdı andılar bizi
Buruşunca artık yüzü
Kaçsın güzelim laleler.

1 Mayıs 1972

*Sincan Lale Festivali için yazılmış bir şiir.

ÇİÇEKLER

Bütün çiçekler pek güzeldir amma
En sevimli çiçek kır çiçeğidir
Beyaz tül den ince, yüce dağlarda
Doğanın gelini kar çiçeğidir

Çiçeklerde başka bir alem vardır
Açma derdim içimde yârem vardır
Doğada rengarenk her kalem vardır
Rengi güzel olan nar çiçeğidir

Çiçek savaş değil anlatır barış
Her yer çiçek olsa hep karış karış
İyiye dostluğa güzele varış
Pembe, beyaz, sarı, mor çiçeğidir

SARICAKIZ binbir çiçek gör saşır
Arı bile biçare hal dolaşır
Her çiçek ayrıca bir değer taşır
En kıymetli olan yar çiçeğidir...

1988

B) DEYİŞMELER (KARŞILAŞMALAR)

a) Âşık Yaşar Reyhani'yle

Sarıcakız

Bundan böyle gurbet eli
Gezeceğim ben Reyhani
Sedef saza gümüş teli
Dizeceğim ben Reyhani

Reyhani

Nasip olsa gurbet eli
Gezemezsin Sarıcakız
Sedef saza gümüş teli
Dizemezsin Sarıcakız

Sarıcakız

Bu dünyanın sefasını
Seviyorum cefasını
Haksızların kafasını
Ezeceğim ben Reyhani

Reyhani

Aşkın gözü yaşı benzer
Gönlü uçan kuşa benzer
Haksız kara taşla benzer
Ezemezsin Sarıcakız

Sarıcakız

SARICAKIZ'ın nesini
Hiç sevmem baş eğmesini
Yalancılık düğmesini
Çözeceğim ben Reyhani

*Reyhani**

Âşık REYHANI'nin sesi
Hiç bitmiyor inlemesi
Yalan doğrunun maskesi
Çözemezsin Sarıcakız

1972 / İstanbul

* 1972 yılında plak olarak okunmuştur.

Sarıcakız

Niçin hırslı hırslı çıktın meydana
Mandanın çamurdan çıktığı gibi
Ne yaptım ki bana öyle bakarsın
Öküzün trene baktığı gibi

Reyhani

Hemen çıkar çıkmaz vurma başıma
Rüzgarın yaprağı döktüğü gibi
Söylenilmez bir dert yaktı içimi
Ateşin pamuğu yaktığı gibi

Sarıcakız

Bulutsuz havada sel olup akma
Yeter yaptıkların canımı yakma
Yakarım canını canımı sıkma
Kedinin fareyi sıktığı gibi

Reyhani

Aramızda gizli kaldı bir çift söz
şık doğru maşuk yalan, sevgi öz
Sarı saçlar arasında yeşil göz
Şimşegin çobanı yaktığı gibi

Sarıcakız

Yeter oldu amma lafı savurdun
SARICAKIZ ile kavgayı kurdun
Kaynattın, pişirdin, döktün, devirdin
Kör kedinin sütü döktüğü gibi

Reyhani

Amma derin deryaları boyladın
Âşık REYHANİ'ye sitem eyledin
Her ne dedim ise aksi söyledin
Arının insanı soktuğu gibi

25/10/1977/Konya Âşıklar Bayramı

Sarıcakız

Ben bir kadın sen bir erkek
Sana meydan ar değil mi?
Ben hasım ararım gerçek
Buna hakkım var değil mi?

Reyhani

Bu meydan da yarış yapmak
Âşıklara kâr değil mi?
Sen erkek davet edersin
El bizi kınar değil mi?

Sarıcakız

Can öldürür can kesersin
Fırtınasın ters esersin
Gerçeği desem susarsın
Susmak sana zor değil mi?

Reyhani

Saçlarını örmeyeli
Sözüne söz vermeyeli
Melek yüzün görmeyeli
Gözyaşım pınar değil mi?

Sarıcakız

SARICAKIZ'ın figanı
Uyarır arif olanı
Bilirsin sevmem yalanı
Yalan dünya değil mi?

Reyhani

REYHANİ söyler muamma
Beni bir serseri sanma
Aslan çok yığittir amma
Kuzudan korkar değil mi?

b) Âşık Aslı Bacı'yla

Sarıcakız

Dinle sözlerimi sen Aslı Bacı
İnsanlıkta gerçek yol bulamadım
Dostluk diyarında gezdim dolaştım
Gönüle hal ehli kul bulamadım

Aslı Bacı

Dinledim sözünü dost Sarıcakız
Seherde esecek yel bulamadım
Âşıklar misali öten bülbüldüm
Tutuldu lisanım dil bulamadım

Sarıcakız

Ben beni bildikçe koştum ezeli
Hiç bir yerde bulamadım teselli
Kanadı kırılmış turna misali
Aradım konacak göl bulamadım

Aslı Bacı

Menzilim aşikâr dostun yoluna
Dürüstlük önderim girdim koluna
Sırrımı örtecek sırma çuluna
İğneme takacak tel bulamadım

Sarıcakız

Bir SARICAKIZ'ım sarı çiçeğim
İnsanlık bağında uçan böceğim
İyiye, doğruya açık kucağım
Gerçek dost aradım, bil bulamadım

Aslı Bacı

ASLI BACI derdim dağıt üstüne
Yaralı mısralar kağıt üstüne
Postala hüdayı dağıt üstüne
Zarfıma koyacak pul bulamadım.

1976/Eyüp/İstanbul

C) ÂŞIK SARICAKIZ İÇİN YAZILAN ŞİİRLER

Kayadan kayaya sekme
Dön benim sarı kekliğim
Her avcıya boyun bükme
Dön benim sarı kekliğim

Avcıların yurdu dağlar
Vurur kurdu kuşu dağlar
Tutar yollarını bağlar
Dön benim sarı kekliğim

Yüce dağdan aşırırlar
Dar kafese düşürürler
Düz ovada şaşırırlar
Dön benim sarı kekliğim.

Âşık Reyhanî

Hayatımı zindan eyleyen kadın
Şimdi feryadımı duyuyor musun?
Gecemi günümü zindan eyledin
Yatağında rahat uyuyor musun?

Bir gün şaka ile atmıştın taşı
Dedin ayıp olur ellere karşı
Kolumun üstüne koyduğun başı
Düşmanlar göğsüne dayıyor musun?

Takdir imiş böyle yazılan yazı
İnsan kaderine olur mu razı?
Gidip Mevlana'ya vermiştik sözü
Yoksa sözlerinden cayıyor musun?

Reyhani de geldi gitti ün kaldı
Bizde ne bayram ne düğün kaldı
Koskoca ömrümden bir kaç gün kaldı
Tükendi günlerim sayıyor musun.

Âşık Reyhanî.

Ayrılık sürmesi elinde idi
İsteyerek çektin gözün üstüne
Sitemin mehnatin dilinde idi
Bir karar kılmadın sözün üstünde

İstiyordun herşey olsun anında
Ruhunda mı şeytan, yoksa kanında
Arkadaşım dostlarımın yanında
Sen beni düşürdün yüzüm üstüne

Mutluluk olmaz ki yalan planla
Avunurum yüreğimde kalanla
Bu senin aşkınla, senin sevdanla
Gönlümü yatırdın közün üstüne

Kahpe felek bırakmadı güleydim
Dertlerimi bohça edip dürledim
Çoban olup deli koyun yayladım
Çağırdım gelmedin tuzun üstüne

Bizi ayıranlar falan filan mı?
Mutsuzluk akraban yoksa halan mı?
Doğru söyle dediklerim yalan mı?
Atarım vebalin özün üstüne

Seviyordum mutluluktan muradım
Çok defalar tekrarladım denedim
Oturup da talihimi kınadım
Yazılmış kaderim buzun üstüne

Hem kolum, kanadım, elimsin dedim
Dudağım, kelimim, dilimsin dedim
Sarı keleşim, balımsın dedim
Sen gidip konardın tozun üstüne

Sence sevmek bu mu sevip ayrılmak
Hiç olur mu sevdiğine darılmak
Olmaz dedim boş boşuna yorulmak
Rahat oturmadın dizin üstüne

Gurbet elde arkadaşım, yarımдын
Hani benim efkarımдын, zarımдын
Bana göre ayvamlar idin narımдын
Hiç soğan yemedim muzun üstüne

İki ciğer parem küçük öksüzüm
Hasreti bedende yürekte sızım
ÂŞIK EMİRCAN'ım bitmedi sözüm
Dökerim derdimi sazım üstüne.

3.6.1991/Viyana

Âşık Emircan

Emrah'ın ilinden Selvi havası
Verebilir misin Van'dan sevdiğim?
Bizde ebedidir gönül davası
Eğer sever isek candan sevdiğim

Hiç âşık gördün mü dertsiz yarasız?
Bülbül figan eder yorgun uykusuz
Baykuş viraneyi bekler kaygusuz
Ümit bekler bir verenden sevdiğim

Beyan etmiş evvelinden sonunu
Kaderimdir tesellinin oyunu
Âşkın mahkemesi, âşkın kanunu
İbadettir yaradandan sevdiğim

Kerem Aslı'sına yanmış kül olmuş
Ferhat Şirin için kayalar yarmış
Kamber Arzu'suna hiç doyamamış
Hepsi geçti yalan handan sevdiğim

Ömrüm yarı oldu, menzil az kaldı
Elimde sermaye kırık saz kaldı
Sinemde açtığın yara iz kaldı
Dert vazgeçmez EMİRCAN'dan sevdiğim.

30.6.1991/Viyana

Âşık Emircan

Yıllar oldu gurbet elde
Gönülden yorgun gezerim
Keder bende, neşe elde
Kadere dargın gezerim

Eli sazlı, dili sözlü
Çok kaprisli fazla nazlı
Sarın saçlı, yeşil gözlü
Âşığım vurgun gezerim

Gözüm yok servette benim
Her zaman sohbetle benim
Nasibim gurbette benim
Kısmetim sürgün gezerim

EMİRCAN'ım beni vurdu
Hiç doymadı gönül kurdu
Kalp tekliyor, beyin durdu
Kurudum durgun gezerim.

11.9.1991/Viyana

Âşık Emircan

SARICAKIZ

Ankara'dır senin yerin
Türkülere gönül verdin
Mesleğine veda ettin
Sarıcakız bir tanesin

Tipin giyinişin Alman
Bakan kalır sana hayran
Söyleyip sazınla çalan
Sarıcakız bir tanesin

Senelerle çok çalıştın
Durmadan koştun yoruldun
Başarılarla ulaştın
Sarıcakız bir tanesin

2003

Âşık Hikmet CAN

GELMEZSİN GAYRİ

Bir kere gelsen canım fedadır
Sana kavuşmanın hepsi hayaldir

Gelmezsın sevgilim gelmezsın gayri
Yollarımız olmuş hep ayrı ayrı

O güzel gözlerin her an bahardı
Bilmez misin orda kimler yaşardı

Sevmezsın sevgilim sevmezsın gayri
Çünkü yollarımız hep ayrı ayrı

İlkin söz verip de sonra aldattın
Şu mahzun kalbimi niye kanattın

Gel bana sevgilim gel bana gayri
Birleşmiş o yollar hep ayrı ayrı

Haşim ÜNSAL (İLKİN adlı şiir kitabından)

TÜRKÜ

Arayı arayı izin bulduğum
Bilmem ki bağında güller açar mı?
Bir tel saç için meftun olduğum
Yüzüm görse acep benden kaçar mı?

Günler var hasretim yüzün görmeye
Saçın tutup belik belik örmeye
Kulun diye bir busecik almaya
Varmış olsam bilmem bakıp geçer mi?

Elin tutup yüzüm sürsem yüzüne
Her bahar görürüm baksam gözüne
Belki uyup el alemin sözüne
Benim kalpten başka kalbe göçer mi?

Hâşimi'yim hep ağlarım gülemem
İlkin sevdim başka gönül dilemem
Nerden düştük aşk narına bilemem
Söndürmeye bade sunsam içer mi?

Haşim ÜNSAL (İLKİN adlı şiir kitabından)

CANIM ÖĞRETMENİM*

Her derdimi dinleyen
Beni derinden fetheden
Bana herşeyi öğreten
Canım öğretmenim

Bir anne bir baba olan
İftiharla göğsümü kabartan
Sevgiyle duyguyla yaklaşan
Canım öğretmenim

Ben üzülünce üzülen
Ben sevinince sevinen
Herşeyini bizimle bölüşen
Canım öğretmenim

Âşık ozan ruhlusun
En iyi şeyler senin olsun
Ellerin sazın tellerine hep vursun
Canım öğretmenim
Seni çok seviyorum.

Yasin AKYÜZ

*1996 yılında Eyüp Merkez İlköğretim Okulundan öğrencisi Yasin Akyüz tarafından yazılmış bir şiir.

III. BÖLÜM

EKLER

"Aşkları kâh gözün açiktır derler. Hela bir aşk ba desini içmeye gürsün biri. Bir başka gürür dünyayı. Bir başka sever insanları. O yaza o doğa düşlere sığmaya cak güzelliğe doludur. Yaratan özünü bezenmiş ya ratmıştır tüm çevreyi.

Yaz bahar dfile gelir, dal yapıp bir başka söyler türkî türkî olur da çınlar kulaklarda.

Bir ateşir ozanlık insanın gönlüne demir atmış Bu zen çıkertir bazeu arı bazen böcek. Ama o, gönlünde hiç bir zaman köhülük değildir. Yıllıklara açılır ozanın bağ rı kucak kucak.

Eğitim ordumuzun bir neferinden söz etmek istiyoruz aaldına.

Bir nefer ki o henüz ilkokul çağlarında bu aşkı ba desini içmiş. Gerçekte, ozanlık ötesinde bade içmek, ozan lığa sevdalanmaktan başka bir şey değildir. Öz musikini yın arzısı ile duygularını sarmış dolay edelilivomusu muz, işte bundan tesiri aşk badesi yoktur. Çel'ri, Beşler'i Kırklar'ı rüyamızda görüp, ellerinden yaradan aşkına pır aşkına, yar aşkına bade içmenize gerek yoktur.

İşte eğitim ordumuzun bir neferi olan Sarıcakız'da ilk okul sıralarında bu badeyi içverdi.

İlk sazi eline alıy şöyle anlatıyor Sarıcakız:

"Eskisehir'de doğdum. Ama çocukluğum Ankarada geçti. Söz çalıyaya ilkokul sıralarında heveslenmiş bana bir mandolin alması için babama yalvarmıştım. Çok kısa bir süre gittiğim kurstan sonra 12 yaşında sazi ilk kusa vına aldım. Bugüne dek süredif bu alışkanlık.

Ortaokul sıralarında Ankara Radyosu Çocuk saati ko rusu elemanı olarak çalıştım. Yatılı olarak Kenya Kız İlk öğretmeni Okulunu kazanca, ne yazık ki bu çok sevdiğim uğrasına veda etmek zorunda kaldım."

Sarıcakız, Ankara Radyo evine veda etti Ama, Kulak larında acı itali karışımı uğuldamasından hiç bir dem kurtulamayacağı sazada veda edebildi mi?

Dinleyelim kendisinden:

"Öğretmen okulund okulun Polklör ve Halk Türküleri ekşilerinde görev yaptımsa da spor vonüm ağır basıyor du. Eski bir milli atlet ve Atletizm hakemi olan babamın teşvik ve etkisi ile katıldığım atletizm ve aletli jimnastik müsabakalarında yurt çapında dereceler aldım. Bir çok kupa ve madalyaları kazandım.

Konya'da okuduğum yıllar içinde okula gittiğimiz A şıklar Bayramı beni çok ilgilendirmiş her gösteriyi bütük bir hayranlıkla izlememe neden olmuştu.

Okula döndüğümüzde aynı aşklar gibi çıp söyleme ye şzendişimde arkadaşlarım sarı saçlarımdan eslenilip ve Karacaoğlan havrası olduğumdan bana "Öö Yüzeyim Sıracakız" demişlerdi.

İşte öğretmen okulu öğrencisi Ekin Marya böylece Sarıcakız oluverdi. Odu ama, çok peşmeden de kendisini ustaları arasında buluverdi. Gerisini Aşık Sarıcakız'dan dinleyelim:

"Öğretmenliğimin ilk yılında Aşklar Bayramını bile mek ilmi gittiğim Konya'da kendimi birden aşkların için de buldum. Piri piri yanan sahnede 70 erkek aşık arasın da, nüllü gıviller içüde tek bayan aşık olarak büyük hun çabine dolu ve alkıstan çolayan bir herem halkı selamlar ken dündüğüm haz ve hevesim hiç unutamam.

Böylece Aşık Sarıcakız doğmuş oldu. O yılın türkü dudu birincisi olmuştum. Madalyamı devrim Kltür Bakanı Sayın Talat Halman teslim etti."

Devlikar: "Bu ateş, bu gönlüde bir vez düşmeye gürsün" koca koca şehitler bir mengene gibi insanın ruhunu a lar. Ferahlamak için saza söze koşulup yollara düşesin gelir. Çilekçi yerlerde gönlünü çiçek edip aşarım. bülbül qılar çilesin, derili dolap olur inferis.

"Aşık Sarıcakız' da düştü yollara. Gerisini kendisinden dinleyelim:

"Sonra festivaller turneler birbirini kovaladı Yurdun imli baki ozanlarını tanıdım tek tek Hatta küçükliğim den beri hayranı olduğum Aşık Veyse'li tanıdım. O Koca Aşığı Son katıldığı Hacı Bektaş törenlerinde ilk kez gör düm. Ve ziyaretlerim ülene dek sürdü.

Katıldığım toplantılar arasında Konya Aş lar Bayra mı İstanbul Festivali, Hacı Bektaş törenleri, I ul Karaca oğlan Sülenleri, Antalya Altın Portakal, Siliç e Polklör Festivali Sarkık Sarık Festivali, Karanım D Bayram

Eğitim Ordusunun Bir Yılmaz Neferi:

Halk Ozanı Sarıcakız

Şişirmen yurdun çeşitli yörelerinde gazete ve dergi lerde yayımlandı. Piyasada plak ve bant kasedim bulunu yor. Radyo ve televizyonda programlarım yayımlandı. A macım çok sevdiğim halk ozanlığını bilencil çirak devam ettirmek, yayın organları aracılığı ile tanıtıp yaymaktır. Eski ozanlara sevilen eserlerini zevkle çalar söylerim. E serlerinde gerçekleri yansıtmaya çalışırım."

Eh, Aşık Sarıcakız'ın sazını, sesini bu satırlar arasın da duymamıza olanak yok. Hiç olmazsa bir kaç şiirini o kuyalım:

ÇABUK GEL

Şimdi bağ bahçeniz cennet ~~sanam~~
Göreceksen ömrüm bitti çabuk gel
Çişler süsledi çayır çitini
Dereceksen ömrüm bitti çabuk gel

Tesellili vereceksen dînine
Hasret boyumun sarıcağan kolumda
Yaralara merhem deni eline
Sürecekse ömrüm bitti çabuk gel

Hep aklına yar hayal takıldı
Çekleri bu yolda yarı yakıldı
Rüzgar vurdu sarı saçlar şkülüdü
Öreceksen ömrüm bitti çabuk gel

Hasret cana yetli gözlerim doldu
Daha olacak vok hep olanlar bu
Dünyada son arzım ilk yudum su
Vereceksen ömrüm bitti çabuk gel

DEMEK OLMAZ

Fakir düşsem, mazlum soysam
Bana insan demek olmaz
El hakkın cebini koysam
Bana insan demek olmaz

Ben herkese kursam plan
Olta işim yılan dolan
Uydursam falan filan
Bana insan demek olmaz

Elin tarlasını eksem
İş uydursam para çeksem
Mazlum canı yaksam
Bana insan demek olmaz

Öğünsem kendi başıma
Silah çeksem kardaşma
Tükürün mezar taşına
Bana insan demek olmaz

İstismarcı olur isem
Haraç rüşvet alır isem
Fikren geri kahr isem
Bana insan demek olmaz

Aşık Sarıcakız

CANLAR KÖŞESİNDE BİR HANIM OZAN

SARICA KIZ

ANA DERGİSİ
1974

Sarıca kız kimdir?

Adil Ali ATALAY

Sarıcakız Eskişehir'de 1948'de dünyaya gelen ve ilk çocukluk yıllarını Ankarada Milli Atletik alan babasının yanında okuyan ve spor yapan, Esas adı İkin olan Sarıca kız babasının etkisi ile atletizm ve aletli jimnastik dallarında yurt çapında dereceler alan ve büyük ödülleri kazanmış ise de öğretmen okulu Konya'da olması ve ruhunda olan ozanlık onu 12 yaşında saz çalmaya zorlamış. Konya'da aşık bayramını izleyen, izledikçede aşkı artan ozanımız ilk öğretmenlik yılında aşık bayramına katılıp kalabalık erkek ozanlar arasında tek kadın ozan olması dikkati çekmiştir.

O sene turlu dalında birincilik alan ozanı ilk olarak 1973 yılında Mac. Bektas Törenlerinde tanıdım. Bektas Usta'mız Aşık Veysel' baba da orada olduğu için Aşık Veysel Ozanımız sarıya geldiğinde demişti ki Destkar babam bir anlamda ilk olarak kahvehaneye gelmiş bu ozanımın garson gelmiş ne dersin diye sormuş. Töce Sarıca'de ne olduğunu bilmeyen müşteri ses duymamış orda aynı masaya bir başka müşteri gelince garson yine gelmiş ne içersiniz deyince ikinci gelen bir sâze demiş ilk gilerinde siz deyince bende bir sâze demiş.

Kahveleri gelmiş. İçmişler. Adam demiş ki: sade derler sade de bunu demiş. Şimdi sizde Veysel Veysele derler. Diyeceksiniz ki Veyselede bunu? Sölonu tıklım tıklım dolduran sayrâçlar Fevkalade heyecanlı alkışladık, o tezahürat hala gözlerimin önünde... İşte Sarıca'da aynı sene orada bulunup Bizler gibi Çok sevdiği Veysel baba ile her sene de ziyaretine giden ozan Aşık Veysel babamızı ve Aşık Veyselede ozanımızı severdi.

Şimdi ozanımızın mesleği öğretmenlik küçük

yavruları okutur. Radyolarda televizyonda dinlemiş, görmüşsünüzdür ozanımızı ben şimdi söylesem hatırlarsınız «çocukların yavrularını» diye yazdığı bir şiiriyle çocukların yoklamasını yapar. Çocuklara bir anne şefkati ile bakar. İdeali birlik beraberlik, insanıcılık olan ozanımız bazen yalancılara bazen dandimciları, aldatıcıları gördükçe şöyle yazıp seslenmiş?

/«DEĞMEZMİŞSİN»/ Dünyaya küsüpte sana/
Bakımlara değmemişsin/ Uğuruna al kınalar/
Yakmalara değmezmişsin/ Terkeyledim kardaşımı/
Ana, baba, yoldaşımı/ Sıcım gibi göz yaşımı/ Dök-
melere değmezmişsin/ Çıgnadı'n geçtin yol gibi/ Yar
değil sanki el gibi/ Meğer yoluna sel gibi/Akmalara
değmezmişsin./ SARICAKIZ sotırını/ Felek yıktı
cadını/ Ana, baba hatıranı/ Yıkmalara değmezmiş-
sin/ İnsanı insan bilen önem verip sonunda erini
çeken ozan böyle yazarken bende hanımları topra-
ğa benzetirim. Çöp dahi atsan gül alırsın üretici
bir fen aleti gibidir onalar.

Ozanımız da çocuklarımızı eğitip şiirlerde üre-
tiyor. Yazmış olduğu şiirleri çeşitli basın'da ya-
yınlanan ve bir plağı ve kasedi olan ozanımız katı-
mış olduğu muhtelif Aşık bayramı ve festivaller-
de bulunup dereceler almıştır. Sevginin karşılığı
bulamayıp ızdırabını çektiği için «NE İSTERSİN»
diye sistemli şiirlerde yazar. Biz ozanımızın başın-
dan sevginin ve aşkın eksik olmamasını dileyip şiir-
rine geçelim. «NE İSTERSİN» / Sevdiğim soldurma
beni/ Soldum daha ne istersin/Divane oldurma be-
ni/Oldum daha ne istersin?/Sen bende bir umut gi-
bi/Sarardım sarı dut gibi/Göz yaşlarım bulut gibi/
Doldum daha ne istersin?/ SARICAKIZ gözümde
sen/ Kalemimde yazımda sen/ Sözümdede sen, sa-
zımda sen/ Çaldım daha ne istersin./

Yaşayan Halk Şairlerimiz

Sarıca Kız

Kutlu ÖZEN (*)

Sarıca Kız... Bu ismi şimdilerde kaç kişi hatırlıyor bilmiyorum... Yıllar var ki Sarıca Kız, halk şairlerinin katıldığı şölenlerden uzak... Onu ancak kırk yaşın üzerindekiiler hatırlıyor...

Ben de onu 1970'li yıllarda tanımıştım... Sivas Orduvehi'nde bir aşıkalar şöleni düzenlenmiş, Sivas'tan ve yurdun çeşitli illerinden halk şairleri davet edilmişti. Eğer yanılmıyorsa davet edilenler arasında tek kadın aşık Sarıca Kız'dı... Bugün olduğu gibi o yıllarda da kadın halk şairleri parınakla sayılacak kadar azdı. Aşık Derdimend (Fatma Oflaz), Aşık Nuruşalı (Durşen Meri), Şahı Turma ve Sarıca Kız (İlkin Manya)...

Bugün yaşları ellinin üzerinde olan Sivaslı halk şairleri Sefil Selimi (Ahmet Günbulut), Gürünlü Aşık Güllhani (Mehmet Kargı), Aşık Kul Gazi (Abdulgazi Abdülvahhap Gazi Kurt), Aşık İsmeti (Abdülkadir Namılı) ve Musa Merdanoğlu o yıllarda yeni yeni seslerini duyurmaya başlamışlardı.

Davet edilenler içerisinde en genç henüz on sekizinde olan Sarıca Kız'dı... Ufak tefek, uzun saçlı, sarıca bir kız... Genç bir öğretmen... Genç bir halk şairi... Bu yüzden en çok alkışlanan Sarıca Kız oldu. Genç bir yetenek... ve herşeyden daha önemlisi genç bir kadın halk şairi. O tarihlerde ne sizin ne de sözün ustasıydı. Sevincinin ve dinle;icinin dikkatini çeken şey onun cesaretiydi. Aşıklığın meşakkatli bir yol olduğunu onlar da biliyordu... Yıl 1990... ve Sarıca Kız tam yirmi yıldır sazıyla sözleriyle bu volda yürüyor. Çektığı çilelere aldırmandan ve her geçen gün biraz daha ustalaşarak yürüyor...

Yirmi yıldır Sarıca Kız'dan halkbilimciler uzak... O, her nedense kendisini unutturmak istedi. Ben, Sarıca Kız'ın bu mesleği bıraktığını sanıyordum. Halkbilim ça-

lışmalarıyla dikkatimizi, ilgimizi ve saygımızı çeken İnönü Üniversitesi'nin 11 Mayıs 1990 tarihinde yapılan Aşıkalar Şöleni'ne Sarıca Kız'ı da davet etmişler... Çok sevindim... Demek ki Sarıca Kız'ı yitirmemişiz... Onu yeniden kazandık... Jüri onu sıcak bir sevgi ile bağrına bastı ve türkü dalında birincilik ödüllü verdi.

Sarıca Kız kimdir?.. Onun hayat hikâyesini kendi ağzından dileyelim...

«... 1948 yılında Eskişehir'de doğdum. Adım İlkin Manyadır. Mehmet ve Latife Manya'nın beş çocuğundan ilkiyim. İlkokulu Ankara Yenimahalle Kubilay İlkokulu, ortaokulu Ankara Atatürk Kız Enstitisi'nde tamamladım. Öğretmenlerimin isteği üzerine öğretmen okulu'na gittim. Konya Kız İlköğretmen Okulu'ndan mezun olduktan sonra Ankara, Erzurum ve İstanbul'da öğretmenlik yaptım. 15 yıllık görevden sonra istifa ederek Avrupa'ya gittim. Hollanda, Belçika, Batı Almanya, Fransa, İsviçre ve Avusturya'da bulundum. 1989 yazında Türkiye'ye döndüm. Öğretmenlik için yeniden başvuruda bulundum. Doğu Anadolu'da çalışmamı talep ederek Van'a tayin olundum. Vaktiyle Emrah ve Selbihan (Selvihan)'ın yaşadığı bu belde ve insanlar beni çok etkiledi. Halen Van İlhi'de görevimi sürdürmekteyim.» (1).

Sarıca Kız sanat hayatı hakkında da şu bilgiyi vermektedir:

«... Çocukluğumda Aşık Veysel, Aşık Dursun Cevlani ve Şemsi Yastıman'ın türküleri dikkatimi çekerdi. Muzaffer Sarısözen'in hazırlamış olduğu Yurttaş Sesler adlı programı ilgiyle izlerdim. En büyük arzumu enstrüman çalmaktı. Teyzem ve eniştemin aldığı bir mandolin sayesinde bu arzuma kavuştum. Ortaokul sıralarında, Ankara Radyosu'nun açmış olduğu sınavı kazanarak Muzaffer Arkan yönetimindeki Radyo Çocuk Saati Korosu'na girdim. Üç yıl boyunca bu koronun elemanı oldum. Öğretmen okulunu ka-

(*) Cumhuriyet Üniversitesi Türk Dili Öğretmeni

zanıp Konya'ya gitmemle birlikte çok sevdiğim bu uğraşıya istemeden veda ettim. Öğretmen okulunda müzik uğraşılıp devam etti. Bu arada ortaokulda başla, an saz merakım öğretmen okulunda gelişti. Okul korosunda saz çalıyor, solo türküler söylüyordum.

Edebiyat dersindeki halk edebiyatı konuları ve Konya'daki geleneksel Aşık- lar Bayramı'nı okul olarak izlemeye gittiğimizde izlediğim aşık- lar beni yürekte ve derinlemesine etkilemişti. Onlar gibi çalıp söylemeye çalışıyordum. Sarı uzun saçlarım ve Karacaoğlu'na tutkumdan dolayı «Sarıkız... Sarıcakız» diyorlardı bana...

Öğretmenliğimin birinci yılında (1970) Konya'da yapılan Aşık- lar Bayramı'nı izlemeye gittim. Bir tesadüf eseri yarışmaya dahil edildim. Ve ilk kez katıldığım bu yarışmada türkü dalında birinci oldum. Böylece aşık- lar yaşamıma ilkadımı atmış oldum. Bu yarışmada madalyamı zamanın Kültür Bakanı Sayın Talat Hal- man'ın elinden almanın onurunu halen taşımaktayım. Daha sonraki yıllarda çeşitli turne, festival ve şöenler birbirini kovaladı. Konya Aşık- lar Bayramı'na defalarca katılıp çeşitli ödüller aldım... Ayrıca çeşitli gazete ve dergilerde röportaj, makale ve şiirlerimi yayınlanmıştır. Radyo ve televizyon programları dışında bir plak ve üç kaset çalışmam olmuştur.» (2).

Sarıca Kız, 1985 yılına kadar şu etkinliklere katılmıştır: Yunus Emre'yi Anma Törenleri (Eskişehir), Hacı Bektaş Ve- li'yi Anma Törenleri (Hacıbektaş), Mut Karacaoğlu Festivali (Mut), Silifke Festivali (Silifke), İstanbul Festivali, Antalya Şenlikleri, Karaman Dil Bayramı, Muratlı Hidrellez Şenlikleri, Şarköy Festivali...

Sarıca Kız'ın 1985'ten sonra yurtdışı- na çıktığını görüyoruz. Sarıca Kız, yurtdışında da boş durmamıştır. Sanat etkinlik- lerini Avrupa'da da sürdürmüştür. Bana yazmış olduğu 8 Eylül 1990 tarihli mektubunda çalışmalarını şöyle anlatıyor:

«...Daha sonra 1985-1990 yılları arasında yurtdışında bulunmam dolayısıyla Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde müzik yap-

tım. Federal Almanya'nın Pforzheim böl- gesinde yapılan uluslararası Fest'te dün- yanın dört bir yanından gelen çeşitli mü- zik ve gösteri sanatçıları arasında Türki- ye'yi temsil ettim. Yine Federal Almanya' da ve Avusturya'da yapılan kültürel faali- yet ve toplantılara katıldım. 1990 yılında Türkiye'ye dönerek öğretmenlik görevime yeniden başladım.»

Sarıca Kız aşık- lar geleneğini sürdür- meye kararlıdır. Malatya'da almış olduğu birincilik ödülü kendisini yüreklendirmiştir. Kendisi de bunun bilincindedir. «...Ve yıllar sonra yeniden katıldığım bir yarış- mada, Malatya Üniversitesi'nin hazırlamış olduğu I. Aşık- lar Şenliği'nde Türkü Dalı birincisi oldum. Ömrüm yettiği sürece de halk edebiyatı uğraşılarım devam edecek- tir» diyen Sarıca Kız, öğretmen İlkin Manya'ya başarılar dilerim.

Sarıca Kız, aşık- lar geleneğine eserle- riyle de katkıda bulunmuştur. Başka bir makalemde onun 1983 yılında yayımlan- mış olan «Halk Şiirinde Ana Sesi» adlı çok değerli bir eserini tanıtmaya çalışacağım. (3).

ÇABUK GEL

Gurbetten dönmeyen geldi zamanı
Göreceksen ömrüm bitti çabuk gel
Çiçekler süsledi çayır çimeni
Dereceksen ömrüm bitti çabuk gel
Hep aklıma yâr hayali takıldı
Çokları bu yolda yandı yakıldı
Rüzgâr vurdu sarı saçlar döküldü
Göreceksen ömrüm bitti çabuk gel
Teselliyi vereceksen diline
Hasret boynum saracaksa koluna
Yaralara melhem kendi eline
Süreceksen ömrüm bitti çabuk gel
Hasret cana yetti işte doğrusu
Gözyaşlarım oldu sicim gibi su
Dünyada son arzum iki yudum su
Vereceksen ömrüm bitti çabuk gel

1. Bana göndermiş olduğu 8.9.1990 tarih- li mektup
2. a.g.m., (8.9.1990)
3. İlkin Manya; Halk Şiirinde Ana Sesi / Kadın Ozanlar Antolojisi, İnanç Yayın- ları, İstanbul - 1983, 120 sayfa.
Sarıca Kız'ın Şiirlerinde Örnekler :

İLKNUK öğretmen. küçükklükten beri çaldığı sazı eline alınca jimnastığı unuttu. "Sarıcakız" adını alan genç öğretmen şimdi hem çalıyor, hem söylüyor.

YÜLCÜ ARCA jimnastik'e Türkiye'yi temsil eden İlknur Mayna, denge dalında üstün başarıları elde etmiştir. İlknur jimnastik'e öğretmen okulunda başlamıştır.

ARTIK, "SPORA PAYDOS" DEDİ

Eski millî atlet, sarıcakız adını alıp saz şairi oldu

Hürriyet

İbrahim HİTAY

ANKARA, (HA) — Uzun yıllar jimnastikte "Denge" dalında Türkiye birincisi olan, millî atlet ve ilkökul öğretmeni İlknur Mayna, "Spora paydos" deyip "Sarıcakız" adını almış ve saz şairi olmuştur.

Konya İlköğretmen Okulu'nda okuyan, spora başlayan ve önce jimnastikte adını duyurup "Denge" dalında yıllarca "Türkiye birincisi" ünvanını koruyan Mayna, sonraki başarısını atletizmde de

Ankara'nın Sincanköy bucağında bir ilkökulda halen öğretmenlik yapan İlknur Mayna, yıllardan beri uğraştığı sporu bir yana atarak, 10 yaşından beri çaldığı sazı tekrar eline almıştır.

"Artık âşık oldum" diyen ve kendisine "Sarıcakız" adını takan Mayna, ilk başarısını geçen yıl Konya'da yapılan Âşıkler bayramında gösterme ve kadın ozanlar arasında birinciliği kazanmıştır.

Ailesinin çok kalabalık olduğunu, sitede her üyenin kendini kurtarmak zorunda bulunduğunu ifade eden "Sarıcakız", iyi bir halk şairi olmak için ca-

29 Ağustos 1971 - Hürriyet Gazetesi

Konya Aşıklar Bayramı (1971)

Âşık Sarıcakız çaldı, âşık bakan dinledi

Mei GÖREN öldürüyor

Geçenlerde "Âşık Halman" adıyla uzun bir konuşma ile "Âşık Sarıcakız"ı açan Kültür Bakanı Talat Halman, Konya'da yapılan konserde, birinci olan Sarıcakız İlkın Manya'yı Bakanlığına çağırarak kendisine "Makam konseri" verdiğini, Bakanlık koridorlarında konserin duyulan içli söz ve rınak türkü sesleri bir süre devam etmiş ve talat Halman'ın vatandaşlar hayretlerini gizlemeyerek, göreviyle ilgili olarak yeniden geldiğini sormuşlardır. Manya'ya taktirlerini

önce aklılla ve daha sonra da, "Çok beğendim" ifadesiyle belirtir. Halman, "Çok sevdiğim Anadolu deyişlerini, türkülerini dile getirdiniz. Siz mükâfat olarak Almanya'ya göndereceğim" diyerek genç âşık öğretmene ilk müjdeyi vermiştir.

Konser sırasında Sarıcakız'ın kendisi için yazdığı mâtîşeyi: "Hayli beğenen ve bir kopyesini isteyen Kültür Bakanı," Burcu lareb modolu kolan deyişleri, sazı ve sesi ile çalıp okuyanlarım bende mâtîşeyi ne yeri vardır. Uzun süredir böylelerine duyulanmamıştım. demiştir.

27 Kasım 1971 - Günaydın Gazetesi

Aşıklar Bayramı'nda birinci olan öğretmen, öğrencilerine konser verdi

Konya'da düzenlenen Aşıklar Bayramı'nda, türkü dünyada birinci olan İkin Manya (23) adındaki ilköğretmen, Ankara'ya bağlı Aşıkçıyurt köyündeki görevine dönünce öğrencilerine konser vermiştir. "Bu bayramın bu kadar sesin varmış, bir türkü daha istiyiz" arzularıyla arasında konserine devam eden Aşıklar Bayramı'nın, "Sarıca-

mada birinci olduğum için mutluyum" denmiştir. Sezonun telâhine okul sıralarında vurmaya başladığını belirten İkin Manya, "Arzum, daha nice birincilikler almaktır. Tamı başarmak için çok çalışmak zorundayım" demektedir. Sporla bir aileden gelen ve elindeki koca Altın Saizana mazarını ile istediği hayvayı kaldırabilen Sarıcaz, ilk defa, aynı ile çıktığı Öğrencilerin hazırladığı bayıl terlemişti. Konya'da Manya-

HALEN HAYATTA OLAN ÜNLÜ HALK OZANLARIMIZ TOPLU HALDE KONYA AŞIKLAR BAYRAMINDA GÖRÜLÜYOR.

70'li yıllar Konya Aşıklar Bayramı'nda

HALK başlı Yöneticisi diğer kişiler tarafından sevimle ve saygıyla karşılanıyor. Anımsatıcı ünlü ozanın barından bir dakika bile ayrılmamaktadır. Resimde Yönetici bir kadın eşliğindedir...
(Foto: Haber Ajansı)

19.08.1972 Hürriyet Gazetesi

Bir halk toplantısında Reyhanî'nin eşliğinde, Reyhanî'nin Söğüt'te, 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Ünlü halk ozanı Reyhanî, evlenirken yanık türküler okudu

EZERUM (HA) — Ünlü halk ozanı, Emrahî'nin kızı Reyhanî, evlenirken yanık türküler okudu. Reyhanî'nin evliliği, halk arasında büyük ilgiyle karşılandı.

Ünlü halk ozanı, Emrahî'nin kızı Reyhanî, evlenirken yanık türküler okudu. Reyhanî'nin evliliği, halk arasında büyük ilgiyle karşılandı.

Reyhanî'nin evliliği, halk arasında büyük ilgiyle karşılandı. Reyhanî'nin evliliği, halk arasında büyük ilgiyle karşılandı.

Reyhanî'nin evliliği, halk arasında büyük ilgiyle karşılandı. Reyhanî'nin evliliği, halk arasında büyük ilgiyle karşılandı.

Reyhanî'nin evliliği, halk arasında büyük ilgiyle karşılandı. Reyhanî'nin evliliği, halk arasında büyük ilgiyle karşılandı.

Kadın Halk Ozanlarından Afyon'lu Aslı Bacı ile Eskişehir'li Sarıcaöz dinlenmek için geldikleri Silifke'de yaptıkları atışma ile dinleyicilere zevkli anılar yaşattılar. (FOTO:İha)

Afyon'lu Aslı bacı, ünlü bir moda uzmanı Halk ozanı 2 kadın aşık Silifke'lileri büyüledi

Mustafa ARICAN

SİLİFKE, (İha) - İki kadın Halk Ozanı "Aşık" Silifke'de yaptıkları atışma ile dinleyicileri büyülediler.

Afyon'lu Aslı bacı ile Eskişehir'li Sarıcaöz Silifke'ye dinlenmek için geldiler. İki kadın Halk Ozanı "Bir koltukta iki karpuz" taşıyorlar. "Sarıcaöz" ismiyle tanınan İkinin Manya Eskişehir'de öğretmenlik yapıyor. Zaman zaman sahneye çıkarak güzel halk deyişleri ve ezgileri sunuyor. Sarıcaöz, Silifke'de Yörük çadırını görlünce dayanmadı ve hemen şunları duzdü.

"Bazı amanın mayasını
şışkırdım,
Teknesinden hamurunu
tıkırdım,
Bazı amanı ben tandırda
pişirdim,

Bazı aman yanında ayrıntı
yayıldı,
İçinde sarı yağ ağzına
lavak."

Afyon'lu Aslı bacı ve ünlü bir moda uzmanı. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi mezunu olan aşık, 6 kez moda uzmanlığı dalında uluslararası yarışmaya katılmış. 1957'de Beyrut'ta ve 1974'te İstanbul'da yapılan yarışmalarda birincilik almış. Moda uzmanlığının yanı sıra halk arasında "Aşıkbaşı" da takılır ediliyor.

Eskişehir'li sarıcaöz ile Afyon'lu Aslı bacı "Türkiye'de kadınlar arasında Halk Ozanı olarak bu işi bizler ve 4 arkadaşımız daha yürütebiliyoruz. Bizlerin piri Mecnun'un Leylası, Kerem'in Aşkın, Tahir'in Zühre'si ve Karacaoğlu'nun Sarıcaöz'dür. Türkiye'de ilk defa Gülüşah ile başlayan kadın ozanlardan bu-

gün Şah Turan Nevelban Bacı, Şahnesem Bacı ve Sirem Bacı ünlü kadın ozanlardandır." diyorlar.

18.10.1982

Aşık Sarıcakız, efsane kahramanı Sarıkız'ın mezarında "dost" aradı

● Sarıkız'ın

Kırkağaç'taki mezarı başında dua okuyan Sarıcakız, "her gönül dosta varamaz" diyor

SABER MERKEZİ

"Ben de gençtim ve güzeldim
Toparlandım sana geldim
Dost aradım, seni buldum
Selâm olsun Sarıkız'ım!..."

Aşık Sarıcakız, efsanelerin konusu olan Sarıkız'a böylece selâm verdi. Ülkenin çeşitli yörelerinde Sarıkız mezarı vardı. Bir çok "Sarıkız", efsanelerimizde, musallalarımızda, halk hikâye lerimize konu olmuştun. Bursa'da, Mer sin'de, Maraş'ta, Manis'de, ülkenin bir çok yerinde Sarıkız'lar vardı; Anası ile Sarıkız, bir sağırsal inekleriyle geçin iirdi. Bir gün sarı mek kayboldu Sarıkız, anasının zoruyla inegi arama ya çıktı. Sarıkız'ın tek geçim kaynağı; olan inegi çarşıya dağı taşı ılıyordu. Fakat her yandan ses geliyor du da inekten ses çıkmıyordu.

Bu arada gâipken bir ses duyulu yordu.

"Sarıkız, Sarıkız!.. Harlayarak ma geleyim, güleylemek mi?..."

Sarıkız, ne cevap vereceğini bile meyo korku ile anasına koşuyordu.

Anası: "Harlayarak gel de, baka lım!..." dedi. Sarıkız, hepsi birhi ne benzeyen efsanelere göre, yeni den duyduğunda, "Harlayarak gel!..." deyiymişti. Dağlar gültükler, gün bürlens, sular harlanmış. Bir başka gün "Güleylemek gel" dediğinde sel sulan onu alıp götürmüştü.

Kırkağaç kadınların, genç kızların "Kutun" bildiği Sarıkız'ları birinin mezarı da Kırkağaç'ta bulunuyor. Kırkağaç'taki Sarıkız'ın mezarına zi yaretçileri arasında bu defa deşık bir kısı vardı: Aşık Sarıcakız!.. Sarıcakız, adası Sarıkız ile konuştu, dertleşti. Hem mezarı dua etti, hem de deşık soyetti.

1991 - Van Erciş

1 Eylül 1991 Edremit - Van
Âşık Ahmet POYRAZOĞLU ile beraber

1996 Konya Âşıklar Bayramında
Âşık Şeref TAŞLIOVA ve Âşık Nurşah Bacı ile beraber

1997 yılında Eskişehir’de TRT’nin “Âşık Belgeseli” nedeni ile biraraya gelen kadın
âşıklardan Ayşe Çağlayan, Âşık Nurşah, Âşık Sürmelican ve Âşık Sarıcakız

Âşık Sarıcakız öğrencileri ile barebar

1995-Nedret Selçuker'in Hazırladığı "Bir Şiirdir Yaşamak Programında (TRT-2)"

1997-Berlin Cumhuriyet Bayramı Etkinliklerinde Âşık Maksut Feryadi, Âşık Mürsel Sinan, TÜHA Bilim Başkanı Ali Altun, Âşık Günay Yıldız ve Saim İsteoğlu ile beraber

BENLİ TÜRK HALK BİLİMİ MERKEZİ

Cumhuriyet Onur Plaketi

Sayın
Âşık İlkin Manya (Sarıcakız)

Cumhuriyet Âşıkları

ile

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı

**Berlin
kutlamaları '97**

Ali H. Altun
TÜHA Bilim Başkanı

Her başarılı gazetenin arkasında okurları vardır!

YASAM

İSTANBUL'UN HAFTALIK BAKİPSİZ YEREL GAZETESİ

Aşk deyince akla iki gönlün birbirine karşı beslediği hisler gelir, Oysa aşk, aşıkların dilinde ve telinde çok farklı boyutlara ulaşır.

Kadın aşık olunca

Dursun KILIÇ

Ozellikle Anadolu coğrafyasında Pir Sultan'dan Karacaoğlu'na Dadıoğlu'ndan Aşık Veysel'e kadar asırlardır süregelen gelenekte her ne kadar erkek egemenliği var gibi görüne de; kadınlarımız bu değerlerde kendilerine bir yer edinmişlerdir.

Bu gelenek içerisinde yer alan, hiç de yadırganmıyan ama unutulmaya yüz tutmuş gibi görünen, sayıları bir elin parmağı kadar olan kadın aşıklarımızdan birisi de ilkin Manya.

Yıllarca ilkokul öğretmenini olarak öğrencilere sevgiyi, dostluğu, iyiliği ve bilgiyi aşılayan ilkin Manya, emekli olduktan sonra yerleştiği İyü'te aşıklık geleneğini sürdürmeye devam ediyor. Bes kadın neslimizden biri olan Manya (Sarıcazı) burada görülür.

Manya, "Ben de ailemin ardında, ailemin devamı için yaşıyorum. Ben öğretmenimin iziyle Konya

Öğretmen Okulu'nda eğitim aldım. Ankara, Erzurum ve İstanbul'da görev yaptıktan sonra istifa ederek Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşamımı sürdürdüm. 1990 yılında ülkemize dönerek tekrar mesleğime başladım. Özellikle Doğu Anadolu'da çalışmayı talep ederek Van'a gittim. Burada yaşadıkları bana ve sanatıma çok şey kattı."

Küçüklüğünden Aşık Veysel, Aşık Dursun Ceylani, Şemsi Yasınmaz, Aşık İhsani ve Muzafer Sarısözen dinleyerek geçtiğini söyleyen Manya; "Ortaokul'da katıldığım bir yarışma sonunda Muzafer Arkan, yönetimindeki Radyo Çocuk Saati Korosu'na girdim. Üç yıl boyunca bu koroda görev aldım. Bu arada ortaokulda başlayan şair merakım öğretmen okulunda da devam etti. Konya'da geleneksel olarak yapılan Aşklar Bayramı beni çok etkilemişti. Onlar gibi çalıp, söylemeye çalışıyordum. Sarı uzun saçlarıma ve Karacaoğlu'na tutukum yüzünden bana 'Sarıcazı', 'Sarıku'z' demeye başlamışlardı" diyerek sanata olan tutkusunun nasıl geliştiğini anlattı. Okul yıllarında spora da merak saldıığını belirten Manya; "Mezun olduktan sonra izlemeye gittiğim Konya Aşklar Bayramı'nda tesadüfen yarışmaya dahil edildim ve ilk kez katıldığım bu yarışmada türki daldında birincilik oldum. Böylelikle de aşıklık yaşamımın ilk adımı atmış oldum. Daha sonraki yıllarda ise çeşitli turne, festival ve şöenler birbirini kovaladı" şeklinde konuştu.

1985-1990 yıllarında, Avrupa'da da aşıklık geleneğini sürdürmeye

çalıştığını ve uluslararası festivallere katıldığını söyleyen ilkin Manya, aşıklık geleneğinde kadının yerini şöyle anlatıyor; "Halk şiiri geleneğinin doğuşundan günümüze kadar geçirdiği süreçte, kadının bu konuya katkıları yadsınmaz. Erkek ozan çoğu zaman bir kadına gönül vererek eserlerinde onu dile getirir veya karşılıklı olarak halk hikayelerinin temelini oluştururlar. Kerem'in yanında Aslı'yı, Mecnun'un yanında Leyla'yı, Emrah'ın yanı başında Selvi Han'ı görürüz. Ben bu noktadan yola çıkarak kadın ozanlara yönelik bir çalışma yapmak istedin. Çeşitli kitap ve antolojilerin tamamını

erkek ozanlara ayınlmış. Ben de kadın ozanların

eserlerini toparlayarak 'Halk Şiirinde Ana Ses' isimli bir kitap hazırladım" açıklamasını yaptı.

Su an Özel Bilge Dersanesi'nde çocuklara saz dersi veren Sarıcazı, genç nesillere sazı, sözü öğretmek onlardan da bu güzel kültürü yaşatmaması için hala çalışıyor.

2003 – Âşık Veysel'i Anma Töreni (Gülhane Parkı)

5 Mayıs 2004 - Âşık Erol Şahiner ve Âşık Mürsel Sinan ile beraber
İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nde

2004 – Âşık Sarıcakız evinde dert ortağı sazı ile

KAYNAKÇA

- ASAN, Veli, Tahtacı Türkmen Ozanları, Kültür Bakanlığı HAGEM Yayınları, 1997 Ankara.
- Aşık İHSANİ, Ozan Dolu Anadolu, Antoloji, Berfin Yayınları, 2002 İstanbul
- BOYRAZ, Şeref, İletişim Araçlarının Ozanlık Geleneği Üzerindeki Etkileri, *Folklor/Edebiyat*, sayı: 26
- DOĞAN, Gürcü, Ehl-i Beytten Bir Deste Gül, 1994
- DOĞAN, Kaya, Sivaslı Kadın Halk Şairleri, *Folklor/Edebiyat*, sayı: 18
- DOĞANAY, Ezeli, Kızılbaş Kadın Şairler, 2003 Ankara
- HALICI, Feyzi, *Aşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri - Güldeste* – 1992 Ankara
- KUTSİ, Tahir, *Halkbilim ve Edebiyat*, 1990 İstanbul
- MANYA, İlkin, *Halk Şiirinde Kadın Sesi – Kadın Ozanlar Antolojisi*, 1983 İstanbul
100. Yıl Üniversitesi Fen Edebiyat Fak. Türk Dili Edebiyatı Bölümü
Aşık Sarıcakız Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Şiirlerinin İncelenmesi,
Yayınlanmamış Lisans Tezi, Haz: Ömer Yusuf Şekerci, 1993 Van
- *27 Kasım 1971 *Günaydın Gazetesi*
- *22 Eylül 1972 *GünaydınGazetesi*
- *15 Haziran 1973 *Milliyet Sanat Dergisi*
- *Ekim 1982 *Maya Aylık Haber Dergisi*, Sayı: 48
- *18 Ekim 1982 *Son HavadisGazetesi*
- *31 Aralık 1990 *Hürriyet Gazetesi*
- *1 Mayıs 1999 *Takvim Gazetesi*
- *İstanbul Kültür ve Turizm Müdürlüğü Folklor Arşivi YB.01.0004

GİZDE BULDUM BEN KENDİMİ

Bu alem bu yer içinde
Gizde buldum ben kendimi
Koca dünya üzerinde
Bizde buldum ben kendimi

Bir yol güldür, biri diken
Makbul olur zahmet çeken
Kolay yollar da var iken
Tozda buldum ben kendimi

Çektiğim her bir çilemi
Al eline yaz kalemi
El yaşarken zevk alemi
Közde buldum ben kendimi

Gönül tufan, gönül boran
Budur beni hepten saran
Bir ulu dergaha varan
İzde buldumben kendimi

Gönül razı yaşamadan
Bazı bazı yaşamadan
Bahar-yazı yaşamadan
Güzde buldum ben kendimi

Artık şu ömür yarıca
Yer dolandım, yer arıca
Bunca yer varken SARICA
KIZ'da buldum ben kendimi.

ISBN 975-6083-21-2

9 799756 083214